

Zarząd Województwa Małopolskiego

**ZINTEGROWANY PROGRAM
ŁAGODZENIA SKUTKÓW
RESTRUKTURYZACJI GÓRNICCTWA,
HUTNICTWA ORAZ WIELKIEJ SYNTEZY
CHEMICZNEJ NA TERENIE
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO**

**ZINTEGROWANY PROGRAM ŁAGODZENIA SKUTKÓW RESTRUKTURYZACJI
GÓRNICHTWA, HUTNICTWA ORAZ WIELKIEJ SYNTEZY CHEMICZNEJ
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO**

Wstęp.....	3
1. Diagnoza.....	4
1.1. Ogólna informacja o województwie	4
1.2. Sytuacja społeczno-demograficzna.....	4
1.3. Gospodarka	5
1.4. Rynek pracy, bezrobocie.....	9
1.5. Infrastruktura techniczna.....	10
1.6. Ochrona środowiska.....	13
1.7. Zasoby mieszkaniowe	13
1.8. Sektor finansowy, finansowe instrumenty wsparcia	14
1.9. Procesy przemian w tradycyjnych sektorach gospodarki	15
1.10. Analiza SWOT regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych programem....	20
2. Ustalenia formalne	22
2.1. Uwarunkowania prawne	22
2.2. Zasięg geograficzny	22
2.3. Kryteria delimitacji obszaru interwencji.....	24
2.4 Horyzont czasowy.....	25
2.5 Beneficjenci.	25
3. Ustalenia programowe.....	26
3.1. Priorytety i działania programu.....	26
3.2. Ocena zgodności z dokumentami programowymi	34
3.3. Komplementarność z innymi programami – działania zrealizowane lub w trakcie realizacji ...	35
4. Instrumenty wspierające.....	39
4.1. Rządowa pomoc horyzontalna.....	39
4.2. Rządowa pomoc regionalna	41
5. Zasady wdrażania i koordynacji.....	42
5.1. Instytucje.....	42
5.2. Zasady monitoringu	43
5.3. Proces uspołeczniania, informacja, promocja.....	43
6. Finansowanie.....	45
Tabela finansowa dla „Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego” - plan na lata 2003-2004.....	46
Zbiorcza tabela finansowa dla „Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego” – wydatki w rozbiciu na poszczególne lata realizacji	47
Załącznik nr 1	50
Przykładowy Regulamin Funduszu Pożyczkowego.....	50
Załącznik nr 2.....	55
Przykładowy Regulamin Funduszu Poręczeniowego.....	55

Wstęp

W dobie globalizacji warunkiem zapewnienia trwałego rozwoju regionu jest poprawianie jego konkurencyjności. Struktura gospodarki w układzie sektorowym, przedmiotowym (sekcji wg Europejskiej Klasyfikacji Działalności), własnościowym i podmiotowym określa jej zdolność do konkurowania na arenie międzynarodowej. Zmiany strukturalne są warunkiem rozwoju gospodarczego. Wynikają one z różnic w tempie rozwoju poszczególnych sektorów gospodarki. Rośnie znaczenie jednych elementów kosztem drugich. Tym samym, zmiany są efektem rozwoju gospodarczego, a z drugiej strony istniejąca struktura w dużym stopniu wpływa na możliwości dalszego rozwoju.

Restrukturyzacja w skali kraju i regionu polega na świadomym oddziaływaniu na kierunki przekształceń określonych branż gospodarki. Podstawowym celem jest stwarzanie warunków do szybkich zmian na poziomie podmiotów gospodarczych, sprzyjających podnoszeniu efektywności gospodarowania czynnikami produkcji i wzrostowi konkurencyjności. Ze względów społeczno-ekonomicznych do szczególnych zadań władz publicznych należy wspieranie zmian w dziedzinach trudniej dostosowujących się do zmian rynkowych. Są to tzw. tradycyjne działy (sekcje) gospodarki, których udział w tworzeniu PKB maleje, i które charakteryzują się bardzo niskim poziomem innowacyjności. Stąd wynika konieczność podjęcia działań restrukturyzacyjnych w branżach, w których stopniowo obniża się wielkość popytu.

Dostosowanie sektorów tradycyjnych do wymogów rynku jest procesem skomplikowanym od strony ekonomicznej i jednocześnie trudnym społecznie. Dlatego jego elementem musi być wsparcie obszarów, na których znajdują się restrukturyzowane zakłady.

Powyższemu celowi służyć ma „Zintegrowany program łagodzenia skutków restrukturyzacji górnictwa, hutnictwa oraz wielkiej syntezy chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego”. Program ten - analogicznie do „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego” przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego - stanowi swoisty „regionalny komponent” rządowego „Programu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003-2006 z wykorzystaniem ustaw antykryzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń”.

Ponadto program wpisuje się w założenia dwóch strategicznych dokumentów rządowych: „Programu restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali”, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 5 listopada 2002 r. oraz „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.”, przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 4 czerwca 2002 r.

1. Diagnoza

1.1. Ogólna informacja o województwie

Województwo małopolskie położone jest w południowej części Polski. Sąsiaduje z województwami: śląskim, świętokrzyskim i podkarpackim oraz z Republiką Słowacką. Administracyjnie w skład województwa wchodzi 22 powiaty (19 ziemskich i 3 grodzkie) oraz 182 gminy. Obejmuje powierzchnię 15 144 km² zajmując 12 lokatę wśród województw (4,9% powierzchni kraju). Lasy zajmują obszar 434,3 tys. ha, co daje wskaźnik zalesienia 29%, który jest zbliżony do krajowego.

Walory przyrodnicze oraz bogate dziedzictwo kulturowe stanowią podstawę rozwoju turystyki i stawiają województwo pośród najatrakcyjniejszych turystycznie regionów w skali kraju.

Na koniec 2002 roku zamieszkiwało w województwie 3 232,4 tys. osób.

Województwo małopolskie, dzięki silnej pozycji Krakowa, stanowi drugi w skali kraju ośrodek badawczo-rozwojowy. Zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej w województwie stanowią 12,4% zatrudnienia krajowego, wielkość nakładów to 9,1% nakładów krajowych.

Podstawowa oś komunikacyjna województwa przebiega w paneuropejskim korytarzu infrastrukturalnym TINA III o przebiegu wschód-zachód łączącym kraje Unii Europejskiej z Ukrainą i Rosją. Stanowi go funkcjonujący już fragment autostrady Kraków –Katowice, droga krajowa E4 Zgorzelec-Medyka oraz równoległa do niej magistralna linia kolejowa.

Na obszarze województwa funkcjonuje lotnisko międzynarodowe Kraków-Balice, będące drugim portem lotniczym w kraju pod względem liczby pasażerów.

1.2. Sytuacja społeczno-demograficzna

Województwo małopolskie na koniec 2002 roku zamieszkiwało 3 232,4 tys. osób, w tym 1 569,6 tys. mężczyzn i 1 662,8 tys. kobiet. Stanowiło to 8,5 % ludności kraju. Ludność miejska zamieszkująca w 56 miastach stanowi 50,3% ludności regionu. Ludność stolicy województwa - Krakowa – liczy 740,7 tys. osób, co stanowi 22,9% ogółu ludności.

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 212 osób/km² i jest znacznie wyższa od średniej dla kraju (124 osób/km²) co daje Małopolsce 2 miejsce po woj. śląskim. Najsilniej zaludniona jest zachodnia i centralna część województwa, natomiast najslabiej - północna i południowo-wschodnia. Województwo cechuje wyjątkowo wysoki poziom gęstości zaludnienia obszarów wiejskich – 119 osób/km² – 1 miejsce w kraju (średnia krajowa dla obszarów wiejskich – 47 osób/km²). Dynamika wzrostu ludności województwa w latach 1995-2002 wynosząca 101,6 znacznie przewyższała średnią dla kraju (100,1).

W okresie 1995-2002 ludność województwa wzrosła o 1,3%, tj. 43,2 tys. osób. Ludność województwa odznacza się relatywnie wysokim poziomem przyrostu naturalnego - wskaźnik 1,6 na 1000 mieszkańców (2001) jest znacznie wyższy od wskaźnika krajowego (0,1^{0/00}). Pomimo dość korzystnej sytuacji demograficznej, podobnie jak w całym kraju, w województwie małopolskim następuje systematyczny spadek przyrostu naturalnego.

Struktura wieku ludności województwa jest nieznacznie korzystniejsza od średniej dla kraju. Charakteryzuje ją wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym: 24,4% tj. 792,2 tys. (kraj - 23,2%), niższy w wieku produkcyjnym: 60,7% tj. 1 965,1 tys. (kraj - 61,9%) i taki sam w wieku poprodukcyjnym: 14,9% tj. 483,7 tys.

Wykształcenie

Ludność województwa małopolskiego posiada generalnie wyższy poziom wykształcenia od średniej krajowej. Wyraża się on relatywnie wysokim udziałem osób z wyższym wykształceniem wynoszącym 13,5%, wobec średniej krajowej 11,6%.

W Krakowie, drugim co do wielkości ośrodku naukowym kraju, studiuje 139,9 tys. osób. W oparciu o środowisko naukowe Krakowa rozwija się dynamicznie kształcenie na poziomie wyższym w innych ośrodkach miejskich województwa: Tarnowie, Nowym Sączu, Chrzanowie, Nowym Targu, Bochni i Suchej Beskidzkiej. W ośrodkach tych kształciło się 14,8 tys. studentów. Rozwija się również sieć wyższych szkół prywatnych, w których studiuje 18,1 tys. osób. Łącznie w roku akademickim 2001/2002 w 26 szkołach wyższych województwa kształciło się 153,5 tys. studentów polskich oraz 1,2 tys. obcokrajowców. Ponad 9,4 tys. słuchaczy uzupełniało swoją wiedzę na studiach podyplomowych. W stosunku do roku ubiegłego nastąpił wzrost studentów o ponad 8%, a w porównaniu do roku 1999 o 19%. Zwiększa się corocznie również liczba absolwentów wyższych uczelni. W roku 2000 opuściło uczelnie 20,5 tys. absolwentów, podczas gdy w roku 2002 - 25,3 tys. (wzrost o 23%).

Wysoki jest również udział kształcącej się młodzieży na poziomie średnim. Zachodzą tu wyraźne zmiany w kierunku wzrostu liczby uczniów liceów ogólnokształcących i zmniejszaniu się zainteresowania kształceniem w zasadniczych szkołach zawodowych. Corocznie szkoły średnie opuszcza ok. 47,8 tys. absolwentów.

1.3. Gospodarka

1.3.1. Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich

W województwie użytkuje się rolniczo 783 562 ha, co stanowi 51,7% jego obszaru. Lasy i grunty leśne obejmują powierzchnię 433 285 ha (28,6%). W ogólnej powierzchni użytków rolnych – grunty orne stanowią 66,5%, sady 1,8%, a użytki zielone 31,7%. W województwie małopolskim jest ok. 373,7 tys. gospodarstw rolnych, z czego 69,6% prowadzi działalność rolniczą. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 2,1 ha użytków rolnych (w Polsce – 5,76 ha UR), co plasuje Małopolskę na ostatnim miejscu wśród wszystkich województw.

W województwie małopolskim zdecydowaną większość (91,6%) stanowią gospodarstwa o powierzchni do 5 ha. Gospodarstw o pożądanej wielkości dla województwa, tj. w przedziale od 15,0 – 20,0 ha jest 865, co stanowi jedynie 0,2%. Struktura agrarna województwa wskazuje na znaczne rozdrobnienie i rozproszenie gruntów tworzące niekorzystne szachownice pól, zwłaszcza w części południowej województwa.

Rolnictwo województwa plasuje się na końcowych lokatach w dziedzinie krajowej towarowej produkcji roślinnej, zaś pod względem produkcji zwierzęcej zajmuje lokaty środkowe.

W strukturze zasiewów dominują zboża zajmujące 53,3% powierzchni (w Polsce 69,8%). Uprawy ziemniaków zajmują – 17,1% (w Polsce 10,1%), uprawy przemysłowe – 1,0% (w Polsce 6,4%), a rośliny pastewne – 19,4% (w Polsce 7,2%). Struktura upraw odbiega więc od średniej dla kraju w kierunku przewagi w strukturze powierzchni roślin pastewnych oraz ziemniaków, co związane jest z dominacją produkcji zwierzęcej w województwie małopolskim. Nieznaczny jest udział roślin przemysłowych.

Z rolnictwem związane jest ok. 1,3 mln osób - 42,6% ludności województwa (kraj - 29,9%). Wielkość gospodarstw rolnych i potencjał demograficzny związanych z nimi gospodarstw

domowych powodują, że 32,7% ludności wiejskiej użytkowała gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 2 ha, 50% - od 2 do 5 ha, a 18,3% zajmowało gospodarstwa o powierzchni ponad 5 ha. Powyższe dane świadczą o koncentracji ludności głównie w gospodarstwach małych i dominacji tych gospodarstw w strukturze użytkowania ziemi, a zatem o znacznym rozdrobieniu i przeludnieniu rolnictwa Małopolski.

Działalność gospodarcza pozarolnicza rozwinięta jest na obszarach wiejskich bardzo słabo. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na tych obszarach stanowią jedynie 30,5% podmiotów zarejestrowanych w województwie. Dlatego też wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą działających podmiotów gospodarczych na 1000 ludności wynosi dla wsi 46,3, przy średnim dla województwa 84.

1.3.2. Przemysł

Produkcja sprzedana przemysłu w województwie małopolskim w roku 2002 osiągnęła wartość 32965,9 mln zł, co stanowi 6,8% potencjału przemysłowego kraju. Udział województwa w produkcji przemysłowej Polski w latach 1998-2002 stopniowo się obniża. W roku 1998 wynosił 7,3%, w roku 1999 – 7,0%, w roku 2000 spadł do 6,9%, zaś w roku 2001 6,%. Na spadek ten w głównej mierze miała wpływ niska dynamika sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym. Należy podkreślić, że w ramach przetwórstwa przemysłowego województwa mającego decydujący wpływ na kondycję całego sektora realizowane jest ok. 92% sprzedaży przemysłu ogółem.

Przemysł województwa małopolskiego reprezentuje zróżnicowany potencjał produkcyjny. W niektórych segmentach posiada dominujące znaczenie w produkcji krajowej. Szczególnie wysoki udział mają podmioty wytwarzające maszyny cyfrowe do automatycznego przetwarzania danych z jednostkami wejścia i wyjścia (komputery stacjonarne, komputery przenośne), tkaniny bawełniane, druty i przewody izolowane, tkaniny z wełny, gazety tworzywa sztuczne polimeryzacyjne oraz mydła w postaci płatków, granulek lub proszku. Wśród jednostek zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym wysoki udział w produkcji krajowej wykazują producenci papierosów oraz soków i napojów owocowych.

W strukturze własnościowej dominuje sektor prywatny. Skupia on 93,4% ogółu podmiotów przemysłowych. Produkcja sprzedana podmiotów tego sektora stanowi 66,1% produkcji sprzedanej przemysłu województwa.

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle województwa w 2002 roku wynosiło 170 979 osób, co stanowiło 6,9% zatrudnionych w tym sektorze w kraju. Liczba zatrudnionych w małopolskim przemyśle wykazuje tendencję spadkową. W roku 1998 wynosiła ona 221 621 osób, w roku 1999 – 210 178 osób, w roku 2000 – 187 996 osób, zaś w roku 2001 – 188 470 osób. Ogółem zatrudnienie w przemyśle w roku 2002 w stosunku do roku 1998 obniżyło się o 22,8%.

Do największych podmiotów działających w branży **hutniczej, wielkiej syntezy chemicznej oraz górnictwa** należą:

- Huta im. Tadeusza Sendzimira w Krakowie zatrudniająca 9 tys. osób,
- Kopalnia Węgla Kamiennego „Brzeszcze” w Brzeszczach zatrudniająca 3,7 tys. osób,
- Kopalnia Węgla Kamiennego „Janina” w Libiążu zatrudniająca 2,9 tys. osób,
- Zakłady Górniczo – Hutnicze „Bolesław” w Bukowni zatrudniające 2,3 tys. osób,
- Zakłady Azotowe w Tarnowie zatrudniające 2,7 tys. osób,
- Firma Chemiczna „Dwory” S.A. w Oświęcimiu zatrudniająca 1,7 tys. osób,
- Firma „Stalprodukt” S.A. w Bochni zatrudniająca 1,3 tys. osób.

Największym zakładem przemysłowym wśród ww. jest Huta im. Tadeusza Sendzimira w Krakowie.

Od 1990 r. w Hucie im. Tadeusza Sendzimira S.A. następuje stały spadek zatrudnienia. W 1990 r. załoga Huty liczyła 27027 pracowników, a dziesięć lat później, 31 grudnia 2000 r. tylko 9956. Spadek zatrudnienia w ciągu 10 lat wyniósł 17071 osób, czyli 63%. Spadek zatrudnienia był wynikiem naturalnego przechodzenia pracowników na renty i emerytury, zwolnienia, którym towarzyszyły działania osłonowe oraz działania polegające na ograniczeniu przyjęć do pracy nowych pracowników z tzw. wolnego rynku pracy.

Kopalnia Węgla Kamiennego "Brzeszcze" wchodzi z czterema innymi kopalniami w skład Nadwiślańskiej Spółki Węglowej, która z dniem 01.02.2003 r. S.A. weszła w skład Kompanii Węglowej S.A w Katowicach.

Kopalnia Węgla Kamiennego „Janina” w Libiążu wchodzi w skład Nadwiślańskiej Spółki Węglowej, która z dniem 01.02.2003 r. S.A. została włączona do Kompanii Węglowej S.A w Katowicach. Zatrudnienie w kopalni ulega stałemu zmniejszeniu. W roku 1990 stan zatrudnienia wynosił 5788 osób, a 30.06.2003 jedynie 2931 osób, z tym że od roku 1999 obserwuje się stopniowy spadek zmniejszania się zatrudnienia w Kopalni. Według prowadzonej polityki zatrudnienia nie przewiduje się zwolnień grupowych. Zmniejszenie zatrudnienia będzie następowało w oparciu o Kodeks Pracy, z przyczyn naturalnych (renty, emerytury, świadczenia przedemerytalne) oraz poprzez ewentualne przemieszczenia pracowników między górnictwami zakładami pracy.

Zakłady Górniczo- Hutnicze "Bolesław" w Bukowni realizują proces restrukturyzacji oraz proces likwidacji kopalni Olkusz – Pomorzany, rejon Olkusz. Przewiduje się zakończenie wydobycia rud cynku i ołowiu w latach 2010 – 2012. Polityka kadrowa zmierza do zmniejszania zatrudnienia o ok. 150 pracowników rocznie w latach 2003-2006, z ogółu zatrudnionych (według stanu na 31 grudnia 2001 w zakładach pracowało 2958 osób).

Zakłady Azotowe w Tarnowie - Mościcach S.A. są znaną na rynkach krajowych i zagranicznych, drugą co do wielkości w południowo - wschodniej części Polski firmą wielkiej syntezy chemicznej. Kompleksowość oferty sprawia, że firma jest interesującym partnerem w kilku grupach produktowych: tworzyw sztucznych oraz półproduktów z tworzyw sztucznych, surowców do produkcji tworzyw sztucznych, chemikaliów, nawozów mineralnych. W 1991 roku Zakłady Azotowe w Tarnowie zostały przekształcone z przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Podjęto działania restrukturyzacyjne, w tym wydzielanie z przedsiębiorstwa spółek-córek. Rok 2002 to kolejny etap restrukturyzacji firmy oraz prywatyzacji spółek-córek.

Firma Chemiczna Dwory S.A. jest jednym z największych polskich przedsiębiorstw branży chemicznej. Działalność firmy koncentruje się na trzech obszarach produktowych: kauczukach syntetycznych, tworzywach styrenowych, dyspersjach winylowych i kopolimerowych. Firma Chemiczna Dwory S.A. kontynuując działania zmierzające do trwałej obniżki kosztów działalności podjęła w roku 2001 działania w zakresie restrukturyzacji zatrudnienia. Pracownicy, którzy odeszli z firmy skorzystali z dodatkowych osłon socjalnych zaproponowanych przez Zarząd. W Dworach S.A. na dzień 01.01.2002 r. pracowało 1719 osób i było to o 602 osoby mniej niż wynosił stan osobowy na dzień 01.01.2001 r.

Firma „Stalprodukt S.A.” jest wiodącym producentem i eksporterem wysoko przetworzonych wyrobów ze stali oraz krajowym dystrybutorem szerokiej gamy wyrobów hutniczych. Lata 1997-1999 to okres tworzenia struktury Grupy Kapitałowej. W wyniku tego procesu powstały nowe podmioty, w większości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ze 100% udziałem Stalproduktu.

Zjawisku obniżania się liczby zatrudnionych w sektorze przemysłowym towarzyszą zmiany w strukturze zatrudnienia. Na obszarze województwa obserwuje się stopniowy wzrost udziału zatrudnionych w sektorze prywatnym przemysłu przy równoczesnym znacznie większym spadku zatrudnienia w sektorze publicznym.

W latach 1998-2000 w przemyśle województwa następował stały wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w roku 2001 zanotowano ich spadek o ok. 1,6 mln zł, jednak w roku 2002 poziom produkcji sprzedanej przemysłu ponownie wzrósł o 6,7% w stosunku do roku 2001. Jednocześnie z nieco wyższą dynamiką wzrastały koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów. Ponadto w badanym okresie nastąpiło wyraźne załamanie wyników finansowych brutto oraz wyników netto podmiotów przemysłowych, na które w największym stopniu wpłynęło pogorszenie wyników w sekcji przetwórstwa przemysłowego.

1.3.3. Małe i średnie przedsiębiorstwa

Województwo małopolskie w roku 2002 kolejny raz zanotowało wzrost liczby nowoutworzonych przedsiębiorstw. W krajowym systemie REGON na koniec grudnia zarejestrowanych było 3 468,2 tys. podmiotów gospodarczych. Małopolska z ilością 278,2 tys. firm utrzymała swą 5 pozycję po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim i dolnośląskim.

Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie małopolskim przez przedsiębiorstwa w 2001¹ roku wyniosły 5 411,5 mln (o 135,6 mln mniej niż w roku poprzednim). Inwestycje samego sektora MŚP w 2001 roku kształtowały się odpowiednio na poziomie 2437,0 mln. Największy przyrost procentowy nowych przedsiębiorstw w latach 1998-2001 zanotowano w powiatach: oświęcimskim (139,37%), tarnowskim (135,79%), brzeskim (135,37%) i miechowskim (135,36%). Najmniej aktywne pod tym względem były powiaty: nowotarski, tatrzański i limanowski. Należy jednak dodać, że mniej aktywne w okresie 1998-2001 powiaty grodzkie posiadają na swym terenie dużą liczbę działających przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność przed 1998 rokiem.

W województwie małopolskim w 2001 roku, w sektorze rynkowym małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnionych było 432,2 tys. osób.

1.3.4. Działalność badawczo-rozwojowa

Ośrodki naukowe i akademickie województwa małopolskiego stanowią bazę dla prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej. Zarówno zatrudnienie jak i wielkość nakładów w tej działalności, stawiają województwo małopolskie na drugim miejscu w kraju po województwie mazowieckim. Zatrudnieni w działalności badawczo-rozwojowej w województwie – 14 569 osób, stanowi 11,8% zatrudnienia krajowego. W strukturze zatrudnienia, w porównaniu do średniej krajowej (43%), korzystniejszy jest udział personelu ze stopniem naukowym profesora, doktora habilitowanego i doktora – 46,7%.

¹ Ze względu na brak najnowszych danych statystycznych dotyczących 2002 r. koniecznym stało się odniesienie w tekście do roku 2001

Wielkość nakładów na działalność badawczą i rozwojową - 460,9 mln zł w 2001² roku stanowiła 9,5% nakładów krajowych. W stosunku do roku 2000 udział w nakładach krajowych nieznacznie się zwiększył z 9,1% do 9,5%.

1.3.5. Turystyka

Zróznicowane zasoby środowiska naturalnego oraz bogate dziedzictwo kulturowe stanowią podstawę dla rozwoju turystyki w województwie małopolskim. Walorem, zwłaszcza karpackiej części, są specyficzne właściwości klimatu oraz występowanie licznych źródeł wód mineralnych i zasobów wód geotermalnych. Znaczne obszary o wyjątkowych w skali kraju walorach środowiska przyrodniczego objęte są różnymi formami ochrony (6 parków narodowych, parki krajobrazowe, rezerваты, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, strefy uzdrowiskowe). Potencjał przyrodniczych walorów turystycznych stawia województwo małopolskie w rzędzie najatrakcyjniejszych terenów wypoczynkowych w skali kraju.

Dziedzictwo historyczne i kulturowe Małopolski, a zwłaszcza Krakowa, stanowi drugi, podstawowy czynnik kształtujący jej atrakcyjność turystyczną i jednocześnie podstawę kreowania wielu produktów turystycznych. Potencjał kulturowy tworzą: historyczne centra miast i zespoły zabytków architektury, pojedyncze obiekty zabytkowe i historyczne, zbiory muzealne, archiwalia, różnorodne imprezy o charakterze krajowym i zagranicznym oraz zabytkowe układy osadnicze wsi, obiekty drewnianej architektury ludowej, wyroby sztuki ludowej i rzemiosła, zespoły folklorystyczne.

Województwo małopolskie dysponuje rozbudowaną bazą turystyczną i sanatoryjną. Dla przyjezdnych dostępnych jest 1057 obiektów noclegowych, które oferują 65,5 tys. miejsc noclegowych (ok. 10% w skali kraju).

Rejestrowany ruch turystyczny mierzony jest liczbą osób korzystających z zasobów noclegowych. W Województwie Małopolskim, w roku 2002, w obiektach noclegowych udzielono prawie 6 230 tys. noclegów, czyli o 123,9 tys. mniej w porównaniu z rokiem 2001.

1.3.6. Instytucje otoczenia biznesu

W województwie małopolskim działa szereg instytucji tzw. otoczenia biznesu, promujących rozwój przedsiębiorczości i innowacji. Łączącym je wspólnym mianownikiem, z punktu widzenia interesów regionu, jest to, że działalność ich przyczynia się do wspierania rozwoju gospodarczego w wymiarze regionalnym lub lokalnym.

1.4. Rynek pracy, bezrobocie

Według stanu na koniec marca 2003 w powiatach górniczych zarejestrowanych było 129 061 osób bezrobotnych, co stanowi 59,6% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w 22 powiatach województwa małopolskiego (204 873 osoby). Największy przyrost liczby bezrobotnych w I kwartale 2003 roku miał miejsce w powiecie chrzanowskim 7,5% i tarnowskim 7,9%. Największą dynamikę przyrostu liczby bezrobotnych w 2002 roku wykazywało miasto Kraków 105,4% oraz powiaty leżące w jego sąsiedztwie: krakowski 105,8%, wielicki 103,9%, bocheński 105,1%, a także tereny Małopolski Zachodniej: chrzanowski 107,5%, oświęcimski 103,8%. Są to obszary o największym potencjale gospodarczym

² Ze względu na brak najnowszych danych statystycznych dotyczących 2002 r. koniecznym stało się odniesienie w tekście do roku 2001

w województwie, a jednocześnie najbardziej dotknięte procesami restrukturyzacji ostatnich lat.

W I kwartale 2003 r. w powiatach objętych restrukturyzacją zarejestrowało się 30 488 osób pochodzących z obszarów restrukturyzowanych (70% napływu w województwie), a wyrejestrowało się 23 664 osób (67% odpływu w województwie).

Stopa bezrobocia w powiatach restrukturyzowanych wykazuje duże zróżnicowanie. Na koniec kwietnia wynosiła ona od 8,8% w mieście Krakowie do 20,3% w powiecie chrzanowskim. Dla porównania wskaźnik ten w Małopolsce na koniec kwietnia 2003 wynosił 13,8%. W siedmiu powiatach restrukturyzowanych znacznie przekroczył on średnią dla województwa /powiat chrzanowski, olkuski, oświęcimski, tarnowski, wielicki, brzeski, wadowicki/.

W populacji bezrobotnych pochodzących z terenów restrukturyzowanych największy udział mają ludzie w wieku średnim z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i zasadniczym zawodowym. W przeciwieństwie do innych powiatów województwa małopolskiego, udział bezrobotnych z wyższym wykształceniem z powiatów restrukturyzowanych jest relatywnie niski.

W I kwartale 2003 na terenie województwa małopolskiego zwolnień grupowych z przyczyn zakładu pracy dokonano w 50 zakładach. W tym samym okresie 64 zakłady zgłosiły zamiar przeprowadzenia zwolnień grupowych w ilości 1978 osób, z czego w powiatach, które objęła restrukturyzacja przewiduje się zwolnienie 1646 osób z 26 zakładów pracy. Oznacza to, że 83% zwalnianych w województwie małopolskim pochodzi z powiatów restrukturyzowanych.

W okresie od początku 2002 do końca marca 2003 w małopolskich urzędach pracy zarejestrowało się 4259 osób zwolnionych w związku z restrukturyzacją hutnictwa i 1132 osoby zwolnione w związku z restrukturyzacją górnictwa.

Dowodzi to, iż tereny te wykazują duże wahania rynku pracy i są zagrożone pod względem społecznym i ekonomicznym.

Ponieważ proces restrukturyzacji pociąga za sobą negatywne skutki społeczne i ekonomiczne (wzrost bezrobocia, upadek dzielnic rozwijających się dzięki przemysłowi hutniczemu, górnictwu, itp., upadek zakładów pracy, brak lub zmniejszenie wpływów z tytułu podatków od przedsiębiorstw do budżetu gmin), dlatego też wskazane jest wsparcie finansowe dla gmin objętych restrukturyzacją.

1.5. Infrastruktura techniczna

1.5.1. Komunikacja

1.5.1.1. Transport drogowy

Podstawowa oś komunikacyjna województwa przebiega w paneuropejskim korytarzu infrastrukturalnym TINA III o kierunku wschód-zachód łączącym kraje Unii Europejskiej z Ukrainą i Rosją. Stanowi go funkcjonujący już fragment autostrady Kraków – Katowice, droga krajowa E4 Zgorzelec-Medyka oraz równoległa do niej magistralna linia kolejowa.

Podstawowy układ drogowy województwa stanowią drogi krajowe (międzyregionalne i regionalne), o łącznej długości 903 km. Do głównych dróg krajowych w województwie należą: autostrada A-4 Katowice-Kraków (58,6 km), droga krajowa nr 7 (międzyregionalna) relacji Gdańsk-Warszawa-Kraków-Chyżne, droga krajowa (międzyregionalna) nr 4 relacji Zgorzelec-Wrocław-Gliwice-Bytom-Olkusz-Kraków-Tarnów-Przemyśl.

Układ podstawowy tworzą również drogi wojewódzkie o łącznej długości 1401 km, w tym 224 km przebiegających przez obszary miejskie. Natomiast układ uzupełniający to drogi powiatowe o długości 6 462 km oraz drogi gminne o długości 18938 km.

Wzdłuż południowej granicy województwa, będącej równocześnie granicą państwową znajduje się sześć drogowych przejść granicznych w: Chyżnem, Chochołowie, Łysej Polanie, Niedzicy, Piwnicznej i Koniecznej oraz jedno kolejowe przejście graniczne w Leluchowie.

1.5.1.2. Transport kolejowy

Obszar Małopolski przecina 1068,3 km linii kolejowych. Linie magistralne stanowią 13% (137km) ogółu linii. Największy udział mają linie kategorii pierwszorzędnej (42%) i drugorzędnej (40%). Pozostała część linii to linie znaczenia miejscowego.

Linie kolejowe obsługują bezpośrednio ok. 25% obszaru Małopolski, zamieszkałego przez ok. 55% mieszkańców województwa. Część linii obsługuje również ruch międzynarodowy. Linia Tarnów-Krynica posiada odgałęzienie do jedyne w Małopolsce kolejowego przejścia granicznego w Leluchowie.

1.5.1.3 Transport lotniczy

Na obszarze województwa funkcjonuje lotnisko międzynarodowe Kraków-Balice, położone jest 11 km na zachód od Krakowa. Obszar lotniskowy przylega do autostrady Kraków-Katowice. Lotnisko posiada również dogodne połączenie drogowe w kierunku Zakopanego i Tarnowa.

Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice w roku 2002 obsłużył 500 852 pasażerów i pod tym względem zdecydowanie umocnił się na pierwszym miejscu wśród lotnisk regionalnych w Polsce.

Aktualnie Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice ma stałe połączenia lotnicze z 12 miastami na świecie i w Polsce tj. z Chicago, Frankfurt, Kopenhagą, Londynem, Nowym Jorkiem, Paryżem, Rzymem, Tel Avivem, Wiedniem, Zurichem, Toronto oraz Warszawą. W sezonie letnim funkcjonują popularne połączenia czarterowe z atrakcyjnymi miejscowościami wypoczynkowymi na świecie.

Strukturę pasażerskiego ruchu lotniczego w roku 2002 przedstawiono poniżej:

- ruch krajowy 38,93%
- ruch międzynarodowy 61,07%

W roku 2002 wyniki Portu Lotniczego w Krakowie Balicach kształtowały się następująco:

samolotów ogółem	15 290	dynamika	91,70%	średnio miesięcznie do 2001r.
pasażerów	500 852	dynamika	91,18%	średnio miesięcznie do 2001r.
cargo	1 587 Mg	dynamika	88,14%	średnio miesięcznie do 2001r.
poczta	518 kg	dynamika	127,90%	średnio miesięcznie do 2001r.

Dynamiką wzrostu charakteryzują się parametry dotyczące przewozu drogą lotniczą poczty (wzrost o 4,6%), natomiast odnotowano znaczny spadek o 27% przewozów towarów (cargo). Na terenie województwa małopolskiego znajdują się także lotniska w Nowym Targu, Łososinie Dolnej i Pobiedniku, spełniające funkcje rekreacyjne i sportowe.

1.5.2. Elektroenergetyka i gazownictwo

Na terenie Małopolski istnieje 6 stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć, w tym jedna o napięciu 440 kV, pozostałe o napięciu 220 kV oraz 19 linii najwyższych napięć.

W Małopolsce funkcjonują się 3 elektrownie zawodowe ciepłe o łącznej mocy zainstalowanej 1582 MW, 7 elektrowni wodnych o łącznej mocy zainstalowanej 172,65 MW oraz 5 elektrowni przemysłowych o łącznej mocy zainstalowanej około 150 MW. Funkcjonują także nieduże elektrownie, wykorzystujące proekologiczne źródła energii odnawialnej. Ich znaczenie w systemie jest jednak jeszcze niewielkie.

Przez teren Małopolski przebiega magistralna linia gazowa, na którą składają się trzy nitki gazociągu biegnące w kierunku wschód-zachód. Na terenie województwa zlokalizowane są również podziemne magazyny gazu, węzeł rozdzielczy oraz tłocznia. W okolicach Bochni, Brzeska, Tarnowa oraz Gorlic znajdują się kopalnie gazu.

W województwie małopolskim łączna długość gazowej sieci rozdzielczej wynosiła 888,4 km.

1.5.3. Infrastruktura sanitarna

Długość sieci wodociągowej w województwie roku wyniosła 14 577,4 km. Przyrost długości sieci wodociągowej w roku 2001³ wyniósł 393,9 km, podczas gdy rok wcześniej 508,8 km. Przyrost sieci wodociągowej na terenach wiejskich jest czterokrotnie wyższy niż w miastach.

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie roku wyniosła 4 715,6 km. Wartość przyrostu długości sieci kanalizacyjnej w roku 2001 stanowi 408,8 km, podczas gdy w roku 2000 przyrost ten wyniósł 476,7 km, a w 1999 – 443,0 km.

1.5.4. Łączność i informatyka

W ostatnich latach liczba abonentów telefonicznych w Małopolsce systematycznie wzrasta, choć tempo wzrostu maleje; w roku 1999 w stosunku do 1998 zwiększyła się o 81 tysięcy, w 2000 r. o kolejne 65 tysięcy, natomiast w 2001 o blisko 30 tysięcy. Rozwój telefonizacji widoczny jest zarówno w miastach, gdzie liczba abonentów wzrosła o około 2,4%, jak i na obszarach wiejskich, gdzie nastąpił wzrost o 6%.

Pomimo wciąż przybywającej liczby abonentów Małopolska ma stosunkowo niski wskaźnik gęstości telefonów na 1000 mieszkańców. W 1999 r. wynosił on 237,3 (dla Polski 260,7), natomiast w 2001 r. 265,5, przy czym dla miast 349,2 a dla wsi 180,0.

W Małopolsce jest nieco ponad 7 tysięcy publicznych aparatów samoinkasujących, jednak wskaźnik ich dostępności (liczba mieszkańców przypadająca na 1 aparat telefoniczny ogólnodostępny samoinkasujący) należy wciąż do jednych z najniższych w kraju i w 2001 r. wynosił 455.

W 1999 i 2000 roku następowało dalsze zastępowanie technologii starszej generacji – analogowej - technologią cyfrową - pod koniec 2000 r. ponad 70% centrali było już centralami cyfrowymi. Znacznie rozwinęły się usługi związane z dostępem do Internetu. W roku 2000 połączenia do sieci teleinformacyjnych stanowiły 27,3% połączeń miejscowych i strefowych oraz 17,3% wszystkich połączeń. Wprowadzona została także nowa usługa SDI – szybki dostęp do Internetu (tylko w drugim półroczu 2000 r. ilość zainstalowanych urządzeń SDI wzrosła z 320 na 1 430).

³ Ze względu na brak najnowszych danych statystycznych dotyczących 2002 r. koniecznym stało się odniesienie w tekście do roku 2001

1.6. Ochrona środowiska

Województwo małopolskie charakteryzuje się największym w Polsce zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego. Znaczna część obszarów i obiektów przyrodniczych województwa została objęta ochroną prawną. Obecnie prawie 67% powierzchni województwa małopolskiego objęte jest ochroną prawną. Znajduje się tu 6 parków narodowych, których łączna powierzchnia stanowi 37 065 ha (bez otuliny).

W roku 2001⁴ nastąpił wzrost ilości ścieków oczyszczonych biologicznie – ścieków oczyszczonych 89%, nieoczyszczonych 11%. Wzrósł również odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków i w omawianym roku wyniósł on 47,8%.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w ogólnym zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego spadła z 17,7 tys. Mg w 1999 r. do 14,7 tys. Mg w 2001 roku. Emisja ta z punktowych źródeł zanieczyszczeń tj. zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw energetyki ciepłej objęta jest kontrolą, natomiast emisja z pozostałych źródeł jest trudna do zbilansowania i nie jest kontrolowana w skali całego województwa. Na terenie województwa działają stacje pomiarowe podstawowych zanieczyszczeń powietrza, których w 2001 r. 58 w 21 powiatach.

W roku 2001 w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej wytworzono 9 088,3 tys. Mg odpadów z czego 78,2% wykorzystano, 7,4% unieszkodliwiono, 2,2% przeznaczono do tymczasowego składowania, a 12,2 składowano na składowiskach.

Obszar województwa małopolskiego należy w całości do dorzecza górnej Wisły. Ochronie przed powodzią służy 1008,5 km wałów przeciwpowodziowych oraz 6 zbiorników retencyjnych.

1.7. Zasoby mieszkaniowe

W 2002 roku przekazano w województwie małopolskim do użytku 9 737 mieszkań, co oznacza spadek o 7,5% w stosunku do 2001 roku. Na terenie miast na 1000 osób oddano do użytku 4,9 mieszkania, a na obszarach wiejskich zaledwie 1,78.

W 2002 roku na terenie województwa małopolskiego zlokalizowanych było 930 923 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 60 468,9 tys. m², a przeciętna powierzchnia mieszkania wynosiła 64,9 m². Na terenie województwa systematycznie wzrasta liczba wspólnot mieszkaniowych.

Poniżej przedstawiono wykaz ilości wspólnot mieszkaniowych istniejących na terenie województwa małopolskiego w 2001 roku:

powiat bocheński: Bochnia 53;

powiat chrzanowski: Alwernia 8; Chrzanów 169; Libiąż 14; Trzebinia 179

powiat krakowski: Skawina 98; Słomniki 2; Zabierzów 6;

powiat olkuski: Bolesław 10; Olkusz 82; Bukowno 29; Klucze 5; Wolbrom 21;

powiat oświęcimski: Brzeszcze 43; Chełmek 29; Kęty 28; Oświęcim 1;

powiat tarnowski: Tuchów 1; Wojnicz 1;

powiat wielicki: Wieliczka 37; Niepołomice 3;

miasto Kraków: 2022

miasto Tarnów: 155

Największą koncentrację liczby wspólnot obserwuje się w Krakowie i powiecie chrzanowskim.

⁴ Ze względu na brak najnowszych danych statystycznych dotyczących 2002 r. koniecznym stało się odniesienie w tekście do roku 2001

1.8. Sektor finansowy, finansowe instrumenty wsparcia

W latach 2001 – 2002 liczba instytucji finansowych w województwie małopolskim wzrosła łącznie o 42%. Najbardziej zwiększyła się liczba niebankowych instytucji kredytowych oraz agencji obsługujących sprzedaż ratalną. Najlepiej rozwiniętą siecią instytucji finansowych dysponują oczywiście powiaty grodzkie – Kraków, Nowy Sącz i Tarnów. Ogółem w województwie małopolskim działały 202 banki komercyjne, 214 banków spółdzielczych, 205 instytucji kredytowych. Poza tym znajdowało się 515 bankomatów.

Małopolski Fundusz Pożyczkowy.

Małopolski Fundusz Pożyczkowy powstał na mocy uchwały nr 5/2002 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy MARR S.A., z dnia 20.09.2002 roku. Kapitał założycielski Funduszu wynosił 2 025 674,14 zł.

Fundusz udziela pożyczek przedsiębiorcom, wyłącznie na cele bezpośrednio związane z podjęciem, prowadzeniem i rozwijaniem działalności gospodarczej, w tym tworzeniem nowych miejsc pracy. Pożyczki są udzielane w wysokości do 20.000 zł, maksymalnie na okres 24 miesięcy. Oprocentowanie jest stałe. Przy pożyczkach do jednego roku wynosi ono 5,6% w skali rocznej, natomiast przy pożyczkach powyżej jednego roku - 7,5%.

Pobierana jest jednorazowa prowizja: 1,5% kwoty pożyczki, przy pożyczkach do jednego roku oraz 2,4% kwoty pożyczki przy pożyczkach z okresem spłaty powyżej jednego roku.

Pożyczki przeznaczone są dla przedsiębiorców, którzy są zarejestrowani i prowadzą działalność gospodarczą na terenie województwa małopolskiego oraz na podstawie odrębnych przepisów podlegają opodatkowaniu w formie karty podatkowej, ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, bądź prowadzą podatkową księzkę przychodów i rozchodów.

Od momentu rozpoczęcia działalności operacyjnej Funduszu, do dnia 17 czerwca 2003 roku Fundusz udzielił 28 pożyczek, na łączną kwotę 463 000 zł z czego 18 pożyczek udzielonych zostało w roku 2003 na łączną kwotę 284.000 zł. Średnia wielkość udzielonej pożyczki w roku bieżącym tj. 2003 wynosi 15 778 zł., a dla pożyczek udzielanych od początku działalności MFP jest to kwota 16 536 zł.

Małopolski Fundusz Poręczeń Kredytowych

Celem Małopolskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych jest pomoc finansowa w powstawaniu, funkcjonowaniu i rozwoju małych przedsiębiorstw. W roku 2003 do dnia 31.05.2003 udzielił dla małych i średnich przedsiębiorców 16 poręczeń na łączną kwotę 1 502 105 zł. Dzięki temu zostało uruchomionych 2 407 000 zł środków kredytowych. Poręczenia zostały skierowane w 35% dla sektora usług, w 43% dla handlu oraz w 22% bezpośrednio do działalności produkcyjnej. Kapitał Funduszu wynosi wg stanu na 31.12.2002r. 4 000 000 zł. Kwota 2 000 000 zł stanowiła kapitał założycielski MFPK i pochodziła ze środków własnych. W czerwcu 2002 roku Fundusz został dokapitalizowany kwotą 2 000 000 zł. Były to środki pochodzące z podziału zysku za 2002 rok. Podstawą prawną była uchwała Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy.

Fundusz Poręczeń Kredytowych przy Tarnowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

Celem Funduszu Poręczeń Kredytowych funkcjonującego przy TARR S.A., jest pomoc finansowa w powstawaniu, funkcjonowaniu i rozwoju małych przedsiębiorstw na terenie powiatu tarnowskiego i powiatów sąsiednich. Pomoc ta jest realizowana poprzez udzielanie poręczeń kredytowych jako dodatkowych źródeł zabezpieczeń kredytów udzielanych małym przedsiębiorstwom przez banki i inne instytucje finansujące.

W planie na rok 2003 przyjęto założenie, że na działalność Funduszu Poręczeń Kredytowych Spółka pozyska środki w wysokości 1 mln zł. W 2003 roku Fundusz udzielił już 15 poręczeń na kwotę 343 000 zł, z czego 12 poręczeń dotyczy kredytów udzielonych przez ING Bank Śląski S.A., 1 poręczenie kredytu udzielonego przez BGŻ i 2 poręczenia kredytów udzielonych przez BPH S.A.

Oprócz ww. funduszy na terenie Województwa Małopolskiego funkcjonuje również Fundusz Poręczeń Kredytowych w Nowym Sączu, działający w strukturach organizacyjnych Fundacji na Rzecz miasta Nowego Sącza.

1.9. Procesy przemian w tradycyjnych sektorach gospodarki

Hutnictwo

Przemiany w hutnictwie trwają od chwili rozpoczęcia transformacji ustrojowej i gospodarczej w Polsce. Główny celem tych przemian jest dostosowanie polskiego sektora hutniczego do wymogów konkurencyjnego rynku światowego, a w szczególności rynku Unii Europejskiej. Proces ten wymaga koncentracji kapitałowo-organizacyjnej – łączenia rozproszonych zakładów w duże koncerny.

Zdolności produkcyjne polskiego hutnictwa osiągnęły szczytowy poziom 20 mln ton stali rocznie w 1980 roku. Od tego momentu zaczął się spadek produkcji, a od 1990 roku mieliśmy do czynienia z zasadniczym jej załamaniem. W 1995 roku produkcja spadła do poziomu 11,9 mln ton stali. W 1997 roku produkcja stali osiągnęła 11,6 mln ton, co było wzrostem o 11% w stosunku do roku poprzedniego. W roku 2002 przychody z całokształtu działalności za 9 miesięcy były mniejsze o 7,8 % w stosunku do roku 2001, a za 6 miesięcy aż o 12,4%. Na tym tle wyraźnie zarysowała się poprawa w grupie kapitałowej PHS S.A., gdzie przychody za 9 miesięcy były mniejsze o 2,3 %, a za 6 miesięcy 8,3 %.

Od 1992 do 1998 roku obniżono moce wytwórcze stali o około 30%. Zatrudnienie spadło ze 147 tys. osób do 80 tys. Uruchomiono 12 linii ciągłego odlewania stali, a udział stali tak wytwarzanej wzrósł do 58%. Zdolności produkcyjne ustabilizowały się na poziomie 13 mln ton rocznie. Huty wydały w tym czasie na restrukturyzację 1,5 mld USD.

W chwili rozpoczęcia procesu restrukturyzacji huty były przedsiębiorstwami państwowymi. W dotychczasowym procesie przekształceń własnościowych, na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 118, poz. 562 z późn. zm.) wszystkie restrukturyzowane huty zostały skomercjalizowane, przy czym 5 hut włączonych zostało do Programu Narodowych Funduszy Inwestycyjnych.

Analiza wyników za sześć i dziewięć miesięcy 2002 r. w odniesieniu do analogicznych okresów roku 2001 wskazuje, że mimo utrzymujących się trudności finansowych, działalność produkcyjna wykazuje poprawę.

Struktura produkcji hutnictwa jest niekorzystna w stosunku do hutnictwa unijnego. Polskie huty produkują głównie wyroby ciężkie, a więc energochłonne. Niski jest udział w produkcji wyrobów płaskich (przede wszystkim blach).

Notowana w ostatnich latach tendencja przyrostu udziału importu finalnych wyrobów hutniczych w ich zużyciu jawnym, w roku 2001 nabrała przyspieszenia. W roku 1998 udział importu wynosił 26,6%, w roku 1999 wzrósł do 32,7%, w roku 2000 zmalał do 30,3%, a w roku 2001 wyniósł 43,7%.

Analiza danych dotyczących wielkości udziału importu poszczególnych asortymentów wyrobów w zużyciu jawnym w latach 1998-2001 wskazuje na utrzymującą się tendencję wzrostu udziału importu w zużyciu wyrobów płaskich, szczególnie w takich asortymentach, jak blachy grube (kwarto) oraz blachy powlekane. Wysokim udziałem w zużyciu jawnym charakteryzował się także import blach taśmowych walcowanych na gorąco i blach walcowanych na zimno nie powlekanych.

W przypadku niezrealizowania rozwoju technologii wytwarzania nowoczesnych wyrobów płaskich, udział importu w ich zużyciu będzie się powiększał, wypierając dostawy producentów krajowych.

Górnictwo węgla kamiennego⁵

Transformacja polskiej gospodarki w gospodarkę rynkową, która rozpoczęła się z początkiem 1990 r., zastała górnictwo w bardzo niekorzystnej sytuacji. Ta gałąź przemysłu była całkowicie nieprzystosowana do efektywnej działalności w warunkach gospodarki rynkowej. Stan ten był dotkliwy tym bardziej, że w ciągu kilku lat nastąpił spadek zapotrzebowania na węgiel kamienny w kraju o ok. 50 mln ton/rok, przy zdolnościach produkcyjnych na poziomie 180 mln ton/rok.

Proces transformacji sektora rozpoczęto z początkiem roku 1990 likwidacją nadrzędnych struktur zarządzania w górnictwie i usamodzielnieniem kopalń. W rzeczywistości pojedyncze kopalnie również nie były przygotowane do samodzielnej działalności w warunkach gospodarki rynkowej.

W marcu 1993 r., w celu powstrzymania upadłości górnictwa węgla kamiennego, KERM przyjął pierwszy program restrukturyzacji górnictwa pt.: „Program restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce – realizacja I etapu w ramach możliwości finansowych państwa”. W lutym 1993 r. Sejm przyjął ustawę o przekształceniu własnościowym niektórych przedsiębiorstw o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, która umożliwiła utworzenie w marcu 1993 r. sześciu Spółek Węglowych – jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (z 49 kopalń), natomiast w czerwcu tego roku – Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. (z 11 kopalń).

W drugiej połowie 1993 roku realizowano „Program powstrzymania upadłości górnictwa węgla kamiennego w Polsce”, obejmujący m.in.: restrukturyzację finansową spółek węglowych, dostosowanie poziomu produkcji do zapotrzebowania rynku, zmniejszanie stanu zatrudnienia poprzez wprowadzenie osłon socjalnych dla pracowników i wprowadzenie zakazu przyjmowania do kopalń pracowników spoza górnictwa. Realizacja programu przyniosła poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej spółek węglowych.

W marcu 1994 r. Rząd RP przyjął program pt.: „Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w Polsce – program dla II etapu w latach 1994-1995”. Główne działania przeprowadzone w jego ramach obejmowały: obniżanie nieefektywnej nadprodukcji węgla, zadania stabilizujące ceny zbytu węgla na rynku krajowym, które kształtowały się poniżej

⁵ Na podstawie: A. Karbownik, J.Bijańska, „Restrukturyzacja polskiego górnictwa węgla kamiennego w latach 1990-1999”, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2000.

parytetu importowego, obniżanie kosztu własnego wydobycia przez zmniejszanie zatrudnienia i realizację procesów likwidacyjnych w kopalniach nierentownych lub w ich częściach oraz restrukturyzację finansową spółek węglowych i kopalń poza spółkami. Efektem realizacji tego programu było uzyskanie w 1994 r. rentowności przez spółki węglowe. Górnictwo węgla kamiennego zamknęło ten rok wynikiem finansowym netto w wysokości – 191,8 mln zł, przy czym pięć z siedmiu spółek węglowych osiągnęło dodatni wynik finansowy netto.

W roku 1995 nie w pełni konsekwentna realizacja programu spowodowała niekorzystny rozwój sytuacji ekonomiczno-finansowej górnictwa, powodując dalszy wzrost zadłużenia i pogłębianie kryzysu sektora. Przyczyniły się do tego następujące czynniki: niskie tempo wzrostu cen zbytu węgla, spowolnienie tempa likwidacji kopalń, nadmierny wzrost wynagrodzeń w 1994 roku, mniejsze od zakładanego tempo zmniejszania zatrudnienia w kopalniach. Strata netto w 1995 roku wyniosła 782,1 mln zł.

Kolejny program restrukturyzacji – „Górnictwo węgla kamiennego. Polityka państwa i sektora na lata 1996-2000” – został przyjęty przez Rząd RP w kwietniu 1996 r. Jego realizacja w latach 1996-1997 nie przyniosła poprawy sytuacji ekonomiczno finansowej, co było spowodowane brakiem konsekwencji we wdrażaniu zadań założonych w programie. Nie zrealizowano zadań związanych z ograniczaniem zdolności produkcyjnych, zmniejszaniem stanu zatrudnienia oraz restrukturyzacji organizacyjnej. Założone w programie zadania, które zostały zrealizowane miały niewielkie znaczenie dla uzyskania generalnego celu, jakim było przekształcenie górnictwa w rentowny sektor gospodarki.

W latach 1998-1999, w oparciu o program rządowy przyjęty w czerwcu 1998 r. prowadzono działania mające na celu redukcję zatrudnienia. Z instrumentów osłonowych i aktywizujących reformy skorzystało 49 279 osób, a spadek zatrudnienia w górnictwie wyniósł 69 673 osoby. W roku 1999 zanotowano poprawę wyniku finansowego netto, który wyniósł – 3 429,1 mln zł i był korzystniejszy o 847,1 mln zł niż wynik roku 1998. Zrealizowano planowane ograniczenie produkcji – łącznie w latach 1998-1999 o 12,4 mln ton/rok. Niekorzystna koniunktura spowodowała jednak, że wielkość ujemnej akumulacji na sprzedaży węgla wynosiła – 22,61 zł/t w roku 1998 oraz – 13,10 zł/t w roku 1999.

Zadania restrukturyzacyjne kontynuowano w roku 2000, dzięki czemu poprawie uległy podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe.

W 1999 r. w sektorze zatrudnionych było 207,9 tys. osób. W kolejnych latach zatrudnienie spadało, osiągając w roku 2000 173,6 tys., w 2001 r. 155 tys., a w roku 2002 146 tysięcy osób. Sprzedaż węgla po spadku z 108,8 mln ton w 1999 r. do 101 mln ton w 2000 r. ustabilizowała się na poziomie rzędu 100 mln ton: w 2001 r. osiągnęła 101,8 mln ton, a w roku 2002 - 99,9 mln ton.

Aktualne i planowane procesy w sektorze odzwierciedla „Projekt ustawy o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006”, przyjęty w dniu 2 września 2003 przez Radę Ministrów. Projekt ten określa zasady restrukturyzacji finansowej, restrukturyzacji zatrudnienia, likwidacji kopalń oraz zmian organizacyjnych w sektorze. Reguluje również szczególne uprawnienia gmin górniczych oraz źródła finansowania restrukturyzacji sektora. Program restrukturyzacji oparty jest na trzech filarach: restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw górniczych (proponuje się restrukturyzację finansową zobowiązań pieniężnych przedsiębiorstw górniczych powstałych do 30 czerwca 2003 r.), restrukturyzacji zatrudnienia oraz likwidacji kopalń.

Zakłady przewidziane do zamknięcia będą stopniowo wygaszać wydobycie. Dla górników odchodzących z likwidowanych kopalń przygotowano osłony socjalne w postaci urlopów górniczych oraz stypendia na przekwalifikowanie, kontrakty szkoleniowe i pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej. W projekcie ustawy zakłada się, że z całego sektora odejdzie 28 tys. osób, z czego 14 tys. skorzysta z urlopu górniczego, 8,5 tys. wybierze pakiet

aktywizujący (szkolenia, subsydiowane zatrudnienie, własna działalność gospodarcza), a 7 tys. odejdzie z całej branży w sposób naturalny - np. na rentę lub do innych zawodów.

Przemysł chemiczny⁶

Procesy przemian w przemyśle chemicznym w Polsce ukierunkowane są w największej mierze na dostosowanie metod produkcji do wymogów ochrony środowiska. Spełnianie norm będzie warunkować możliwości funkcjonowania na rynku europejskim, w szczególności po wstąpieniu Polski do UE.

Obecnie, w wyniku wieloletnich prac związanych z wysokimi nakładami na ten cel, przemysł chemiczny w Polsce w podstawowych parametrach udziału ilościowego oddziaływania na otoczenie osiąga wielkości niższe od udziału przemysłu chemicznego w wartości produkcji przemysłu ogółem (około 9,5%).

Przedsiębiorstwa branży chemicznej w równomiernym stopniu realizują zadania proekologiczne związane z poszczególnymi komponentami środowiska.

W zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza branża chemiczna odnotowuje stały spadek emisji „zanieczyszczeń energetycznych” (SO₂, NO_x, pyły), chociaż wiele zakładów w dalszym ciągu ma trudności w utrzymaniu emisji tych zanieczyszczeń w przyjętych normach. Planowane w UE dalsze zaostrzenia norm ochrony środowiska może oznaczać konieczność gruntownej zmiany sposobu wytwarzania energii (zmiana paliwa na gazowe) lub rezygnację z własnych elektrociepłowni i zakup energii z zewnątrz.

Wśród innych zanieczyszczeń, które następcząją zakładom trudności w dotrzymaniu norm wymienia się ksylen, węglowodory alifatyczne oraz siarkowodór. Biorąc pod uwagę normy emisji funkcjonujące w UE należy przyjąć, że branża chemiczna będzie musiała skupić się na ograniczeniu emisji związków z grupy tzw. lotnych związków oraz tzw. trwałych zanieczyszczeń organicznych.

W gospodarce wodno-ściekowej zauważalne są również wyraźne tendencje spadkowe w ilości zrzucanych ścieków oraz ładunków odprowadzanych zanieczyszczeń. Przykładowo w 1999 roku w stosunku do roku 1998 ilość ścieków zmniejszyła się o 8,9%, ładunek związków organicznych mierzony wskaźnikiem ChZT (chemiczne zapotrzebowanie tlenu) zmniejszył się średnio o 20,6%, w tym ładunki: zawiesin – o 21,6%, chlorków - o 13,0%, fosforanów – o 34,5%, azotu amonowego o 28,2%, azotu azotanowego – o 33,1%, a ładunek metali o 55,2%. Pomimo to istnieją jeszcze w kraju zakłady, które borykają się z nadmiernym zrzutem azotu amonowego oraz ładunków organicznych.

Dalsze działania dotyczące tego komponentu środowiska należy w przyszłości koncentrować na dostosowaniu wymagań funkcjonujących w tym zakresie w UE. Szczególny nacisk należy położyć na eliminację odprowadzania do wód powierzchniowych substancji niebezpiecznych, do których zalicza się rtęć, kadm i ich związki, trwałe oleje mineralne i węglowodory ropopochodne.

Analizując gospodarkę odpadami należy stwierdzić, że w branży chemicznej obserwuje się tendencję spadkową zarówno w wytwarzaniu odpadów jak i w ilości odpadów składowanych. Za niekorzystne zjawisko w ostatnich latach uznać należy zmniejszenie ilości odpadów wykorzystywanych gospodarczo.

Zdecydowanie utrzymuje się trend wzrastającej aktywności przedsiębiorstw w dziedzinie ograniczania ryzyka i zwiększania poziomu bezpieczeństwa procesowego. Rozszerzeniu ulega również zakres udostępnianych danych i coraz powszechniej prowadzi się w pełni otwartą politykę informacyjną w zakresie działalności związanej z bezpieczeństwem, ochroną zdrowia i ochroną środowiska.

⁶ Opracowano na podstawie dokumentu rządowego: „Strategia dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.”

Przedsiębiorstwa branży chemicznej w coraz większym stopniu dostrzegają korzyści płynące z działalności prowadzonej w sposób dobrowolny – stąd coraz powszechniejszy udział w budowaniu kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego według międzynarodowych norm ISO 14000. Obecnie prawie 40 większych przedsiębiorstw chemicznych w Polsce przystąpiło do wdrażania takich systemów, z czego kilkanaście firm (według danych posiadanych przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji) może się już poszczycić certyfikatem potwierdzającym posiadanie zweryfikowanego systemu zarządzania środowiskiem według norm ISO 14000.

Ważnym elementem wynikającym z integracji europejskiej będzie możliwość uczestnictwa w „systemie zarządzania ochroną środowiska i przeglądów ekologicznych we Wspólnocie” zgodnie z Rozporządzeniem Rady 1836/93/WE z dnia 29 czerwca 1993 roku (tzw. Rozporządzenie EMAS – *Eco-Management and Audit Scheme*).

Dotychczasowe procesy przemian wymagają kontynuacji. Powinny zostać podjęte dalsze działania w zakresie zmniejszania emisji gazów i pyłów do atmosfery; zmniejszania ilości szkodliwych odpadów; ograniczania zrzutu ścieków; wdrażania systemów zarządzania środowiskowego; diagnozowania i monitorowania wpływu na środowisko.

W Polsce wraz z rozwojem produkcji nowoczesnych wyrobów (motoryzacja, elektronika, art. gospodarstwa domowego itp.) wzrasta zastosowanie chemikaliów w gospodarce narodowej. Dodatkowym czynnikiem wzrostu zapotrzebowania będą rosnące potrzeby przemysłu i budownictwa wraz ze wzrostem dochodu narodowego. Wszystkie te procesy będą powodować wysoki wzrost popytu na tworzywa sztuczne i kauczuki, farby i lakiery, a w konsekwencji na podstawowe surowce petrochemiczne - olefiny i aromaty. Oparcie się na imporcie w sytuacji wymuszonego wysokiego tempa wzrostu oznaczać będzie znaczne zwiększenie i tak wysokiego już obecnie deficytu w handlu zagranicznym.

Bezpośredni wpływ na wysokość salda mają nierównoważone obroty w takich grupach towarów jak tworzywa sztuczne w formie podstawowej i wyrobów z nich, farmaceutyki i pestycydy oraz wyroby chemii gospodarczej i spożywczej. O ile w przypadku farmaceutyków czy pestycydów decydujące znaczenie dla tego stanu rzeczy ma poziom techniki i technologii (*know how*), to w przypadku branży tworzyw głównej przyczyny jej słabości należy upatrywać w niedostatecznym rozwoju krajowej bazy surowcowej.

Wysoka dynamika importu oraz rosnące ujemne saldo obrotów z zagranicą, a także struktura eksportu stanowią alarmujące sygnały o stanie polskiego przemysłu chemicznego. Brak zrównoważonego rozwoju przemysłu chemicznego może stać się w niedalekiej przyszłości barierą dla rozwoju całej gospodarki polskiej.

W przemyśle chemicznym (dział 25 i 24 /z wyjątkami/ PKD) w roku 2000 zatrudnionych było 207,0 tys. osób przy sprzedaży wynoszącej 11 113,3 mln USD. W roku 2001 liczby te wynosiły odpowiednio 199,0 tys. oraz 11 211,8 mln USD. W roku 2002 w sektorze działały 663 przedsiębiorstwa (z liczbą zatrudnionych ponad 49 pracowników) (bez przemysłu farmaceutycznego) zatrudniające 130.506 osób. Firmy te w 2002 roku osiągnęły przychody ze sprzedaży równe 34 643,1 mln zł (zysk netto wyniósł 1 868,1 mln zł), przy zadłużeniu ogółem wynoszącym 13 558,3 mln złotych. Wartość eksportu wyrobów przemysłu chemicznego (bez farmaceutycznego) osiągnął w 2002 r. 3 928,5 mln USD, natomiast importu 7.912,4 mln USD. W roku 2002 nastąpiła poprawa rentowności ekonomicznej krajowego przemysłu chemicznego, podobnie jak i całego przemysłu. Globalna rentowność netto przemysłu na przestrzeni lat 2001 – 2002 wzrosła z wartości ujemnej – 0,3% do wartości dodatniej 0,2%.

Aktualne i planowane procesy w sektorze odzwierciedla „Strategia dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.” przyjęta w dniu 4 czerwca 2002 przez Radę Ministrów. Celem Strategii jest pokazanie koncepcji rozwojowych oraz wskazanie niezbędnych działań, których podjęcie zapewni poprawę sytuacji w sektorze. Integralną częścią ww. Strategii jest

„Program restrukturyzacji i prywatyzacji sektora WSch”. Dotyczy on podmiotów branży, w których udział Skarbu Państwa wynosi 100%. Dla podmiotów, w których Skarb Państwa ma mniejszościowy udział, przewiduje się rolę partnera branżowego programu na normalnych zasadach rynkowych. Nie wyklucza się też zaproszenia do partnerstwa w Programie innych zakładów branży. Obecna sytuacja zakładów nawozowych wskazuje, że niektóre z nich znalazły się na krawędzi bankructwa, gdyż utraciły płynność finansową i nie posiadają zdolności kredytowej.

1.10. Analiza SWOT regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych programem

MOCNE	SŁABE
<ul style="list-style-type: none"> • rozwinięte metropolitarne funkcje Krakowa (kultura, nauka, finanse, specjalistyczne leczenie, usługi, węzeł transportowy), • dogodna międzynarodowa dostępność komunikacyjna (autostrada, lotnisko międzynarodowe, międzynarodowy korytarz transportowy TINA, drogowe i kolejowe przejścia graniczne), • bogate zasoby naturalne i kulturowe (unikalny krajobraz, obszary chronione, dziedzictwo kulturowe, lasy, zasoby wodne, źródła mineralne), • wieloletnie powiązania kooperacyjne podmiotów przemysłowych z krajowymi odbiorcami, • wysoki potencjał naukowo-badawczy i edukacyjny szkolnictwa wyższego, • wysoka przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców Małopolski, • obecność przemysłów wysokich technologii, • korzystna struktura demograficzna (młode społeczeństwo, wysoki przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji), • dogodne połączenia ze Śląskiem – największym rynkiem kraju, • wysoka gęstość sieci drogowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja obszarowa dużych podmiotów działających w przemyśle tradycyjnych, • duża zależność miast od pojedynczych zakładów pracy (Brzeszcze, Libiąż, Tarnów, Oświęcim, Bochnia, Kraków, Bukowno, Andrychów), • niski udział zatrudnionych w III sektorze gospodarki, • niska wydajność pracy w porównaniu do innych krajów, • ograniczona płynność finansowa przedsiębiorstw oraz niska zdolność kredytowa, • duży odsetek absolwentów szkół w ogóle bezrobotnych, • nierozwinięta infrastruktura komunalna, zwłaszcza w zakresie gospodarki środowiskiem, • słabe otoczenie biznesu, zwłaszcza w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw, • niedostateczna liczba średnich przedsiębiorstw, • słaba pozycja małopolskich MSP pod względem zarówno nakładów inwestycyjnych jak i eksportu, • niska jakość sieci komunikacyjnej, • mała dostępność terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej, • nadmierne zanieczyszczenie wód

	<p>powierzchniowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niski poziom dochodów samorządów terytorialnych.
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia sektora usług, • rozwój gospodarki opartej na wiedzy, • rozwój pracochłonnych kierunków produkcji przemysłowej, • konsolidacja przemysłów tradycyjnych, tworzenie więzi kooperacyjnych, ograniczanie wewnętrznej konkurencji, • rządowe programy budowy autostrad i regionalnych portów lotniczych, • wzrost napływu środków przedakcesyjnych i strukturalnych UE, • zaangażowanie potencjału naukowego dla rozwoju nowoczesnych technologii, • decentralizacja finansów publicznych wzmocnienie władz regionalnych, • wzrost współpracy gospodarczej i społecznej z regionami Unii Europejskiej, • rozbudowa korytarza transportowego do granicy z Ukrainą. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedłużająca się dekonstrukcja gospodarki, • wzrost poziomu bezrobocia, • brak środków na inwestycje poprawiające konkurencyjność, • rosnąca konkurencyjność innych regionów, • kryzys finansów publicznych, niedostateczne finansowanie rozwoju regionalnego, • skomplikowane procedury ubiegania się o środki Unii Europejskiej, • odpływ wykwalifikowanych specjalistów, • niedostosowanie do standardów jakościowych UE, szczególnie w zakresie ochrony środowiska i produkcji, • „załamanie się” programu budowy sieci autostrad w Polsce, • wzrastające koszty pracy.

2. Ustalenia formalne

2.1. Uwarunkowania prawne

Podstawę prawną dla przyjęcia niniejszego programu w Małopolsce tworzą:

A) dla działań finansowanych ze środków Funduszu Pracy podstawę prawną stanowi paragraf 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. z 2003 r. Nr 100 poz. 924).

Na podstawie ww. Rozporządzenia RM zarząd województwa przygotowuje, zatwierdza do realizacji oraz wnioskuje do Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej o przyznanie środków z rezerwy na realizację programów mających na celu:

- utrzymanie i tworzenie miejsc pracy,
- zmniejszanie negatywnych skutków bezrobocia,
- wsparcie przebiegu restrukturyzacji zadłużenia w przedsiębiorstwach znacząco ograniczających zatrudnienie z powodu restrukturyzacji związanej z likwidacją stanowisk pracy, postawienia w stan likwidacji lub upadłości.

B) dla działań finansowanych z innych źródeł prawną stanowi art. 29 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 12 maja 2000 r. o zasadach wspierania rozwoju regionalnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 48, poz. 550 ze zm.) oraz art. 43 ust. 2 Ustawy z dnia 26 listopada 1998 o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 1998 r. Nr 150, poz. 983 ze zm.).

2.2. Zasięg geograficzny

Zasięg geograficzny interwencji programu obejmuje część obszaru województwa małopolskiego, w obrębie której ma miejsce koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej i gospodarczej, będących następstwem trwającego procesu restrukturyzacji przedsiębiorstw sektora górnictwa, hutnictwa oraz wielkiej syntezy chemicznej oraz firm kooperujących z tymi podmiotami. Zasięg ten obejmuje:

- powiat bocheński,
- powiat brzeski,
- powiat chrzanowski,
- powiat gorlicki,
- powiat krakowski,
- powiat olkuski,
- powiat oświęcimski,
- powiat proszowicki,
- powiat tarnowski,
- powiat wadowicki,
- powiat wielicki,

a także miasta:

- Kraków,
- Tarnów.

Obszarem szczególnie preferowanym są gminy górnicze z terenu Małopolski, o których mowa w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 roku w sprawie wykazu gmin górniczych (Dz. U. Nr 16, poz. 170). Są to następujące jednostki lokalnego samorządu terytorialnego:

- Babice,
- Brzeszcze,
- Chełmek,
- Libiąż,
- Oświęcim – gmina wiejska,
- Trzebinia.

Zakres interwencji programu przedstawiono poniżej.

2.3. Kryteria delimitacji obszaru interwencji

Obszar interwencji programu został wyznaczony na podstawie następujących kryteriów:

1. Występowanie zakładów określonego typu⁷:

powiaty, na terenie których zlokalizowane są zakłady przemysłowe zaliczające się do sektorów górnictwa węgla kamiennego, hutnictwa żelaza i stali, wielkiej syntezy chemicznej oraz firmy ściśle współpracujące z tymi zakładami (których prawidłowe funkcjonowanie jest w dużym stopniu uzależnione od kondycji tych sektorów) i zatrudniające powyżej 9 osób,

2. powiaty, w których **stosunek liczby osób zatrudnionych w przemyśle do liczby zatrudnionych ogółem** jest wyższy niż 50% średniej dla powiatów w województwie⁸,

3. powiaty, w których **stosunek liczby osób zwolnionych z przyczyn zakładu pracy do liczby bezrobotnych ogółem** jest wyższy niż 50% średniej dla powiatów w województwie⁹.

Obszar interwencji programu obejmuje powiaty, które spełniają łącznie wszystkie trzy ww. kryteria.

UZASADNIENIE:

Zaprojektowany sposób delimitacji obszaru interwencji uzasadniony jest dążeniem do precyzyjnego ukierunkowania pomocy do tych powiatów, których społeczność jest w największym stopniu zagrożona skutkami restrukturyzacji w tradycyjnych sektorach przemysłu. W związku z faktem, że procesy restrukturyzacyjne, oprócz działań zorientowanych na poprawę technologii produkcji oraz systemu zarządzania, obejmują najczęściej zmiany kadrowe, jako wiodące zostały przyjęte wskaźniki umożliwiające selekcję tych obszarów, w których już występują niekorzystne procesy na rynku pracy oraz obszarów, w których ze względu na istniejącą strukturę zatrudnienia niebezpieczeństwo wystąpienia takich procesów jest wysokie. Zasięgiem interwencji programu objęto:

- Powiat Proszowicki - z uwagi na znaczący poziom migracji wahałowych związanych z dojazdami do/z pracy na teren Krakowa (część mieszkańców tego powiatu tradycyjnie wiąże swą pracę zawodową z firmą: „Polskie Huty Stali” – Huta im. Tadeusza Sendzimira S.A. oraz z firmami kooperującymi);
- Powiat Gorlicki – który został w ostatnich latach szczególnie dotknięty negatywnymi skutkami procesu restrukturyzacji, głównie ze względu na występującą na tym terenie monokulturę gospodarczą, ściśle kooperującą z sektorem górniczym (Fabryka Maszyn „Glinik” S.A., Rafineria Nafty „Glimar”). Ponadto stopa bezrobocia w powiecie przekracza 20%, tym samym znacznie przewyższa średnią dla województwa małopolskiego.

⁷ Selekcji dokonano na podstawie bazy danych Europejskiej Klasyfikacji Działalności, czerwiec 2003, Urząd Statystyczny w Krakowie

⁸ Selekcji dokonano na podstawie opracowania: “Wybrane dane o powiatach i gminach Województwa Małopolskiego w 2001 r.”, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2002.

⁹ Jw.

2.4 Horyzont czasowy.

Okres realizacji programu obejmuje lata 2003-2006. Okres ten podzielony został na dwie fazy:

- pierwsza faza realizacji programu obejmuje lata 2003-2004,
- druga faza realizacji programu obejmuje lata 2005-2006.

2.5 Beneficjenci.

Beneficjentami programu są:

- osoby fizyczne zamieszkałe na obszarze objętym interwencją programu spełniające warunki Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. Nr 100, poz. 923 i 924),
- inne podmioty spełniające warunki wynikające z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. Nr 100, poz. 923 i 924),
- małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo o działalności gospodarczej (Dz.U. nr 101, poz.1178 z późn. zm.),
- wspólnoty mieszkaniowe,
- jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwo) lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne,
- spółki prawa handlowego z większościovym udziałem jednostek samorządu terytorialnego,
- związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- instytucje państwowe.

3. Ustalenia programowe

3.1. Priorytety i działania programu

W ramach programu realizowane będą dwa priorytety. W przypadku priorytetu 1 przewiduje się realizację trzech działań, zaś w przypadku priorytetu 2 realizowane będą dwa działania.

Priorytet 1 – Ograniczenie negatywnych społecznych skutków procesu restrukturyzacji sektorów.

Działanie 1.1– Usługi dla osób zagrożonych utratą pracy bądź zwalnianych w wyniku prowadzonej restrukturyzacji zatrudnienia.

Działanie 1.2 – Wspieranie powstawania i rozwoju prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Działanie 1. 3 – Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla beneficjentów programu

Priorytet 2 – Poprawa konkurencyjności obszarów objętych skutkami restrukturyzacji.

Działanie 2.1. – Poprawa dostępności kapitału

Poddziałanie 2.1.1 – Poprawa dostępności kapitału dla małych i średnich podmiotów

Poddziałanie 2.1.2 – Poprawa dostępności kapitału dla wspólnot mieszkaniowych

Działanie 2.2. – Wzmocnienie infrastruktury lokalnej i regionalnej

Szczegółowy opis działań programu

Priorytet 1 – Ograniczenie negatywnych społecznych skutków procesu restrukturyzacji sektorów

Realizacja tego priorytetu będzie przebiegać w ramach programu „Nowy zawód, nowa praca”. W ramach priorytetu przewidziano do realizacji trzy działania. Są one zgodne z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa.

Działanie 1.1. – Usługi dla osób zagrożonych utratą pracy bądź zwalnianych w wyniku prowadzonej restrukturyzacji zatrudnienia.

Cel działania

Pomoc osobom w dostosowaniu kwalifikacji i umiejętności w nowym obszarze aktywności zawodowej, odchodzenie od zawodów charakterystycznych dla schyłkowych sektorów gospodarki

Opis działania

W ramach działania możliwe będzie wykorzystanie następujących instrumentów wsparcia, w zależności od stwierdzonych potrzeb grupy beneficjentów ostatecznych:

1. Poradnictwo zawodowe w formie porad indywidualnych i grupowych /rozpoznanie potrzeb i możliwości beneficjentów, opracowanie wspólnie z beneficjentami indywidualnego planu rozwoju zawodowego,
2. Szkolenie w zakresie umiejętności poszukiwania i uzyskiwania zatrudnienia,
3. Szkolenia zawodowe mające na celu przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji /wyposażenie beneficjentów w umiejętności uzupełniające posiadane kwalifikacje, bądź wyuczenie nowego zawodu, zgodnie z występującym popytem na lokalnym rynku pracy/,
4. Organizowanie i refundowanie kosztów okresowego zatrudnienia mającego na celu nabycie praktycznych umiejętności w zawodzie /subsydiowana forma wsparcia, realizowana we współpracy z pracodawcami dla ugruntowania nabytych umiejętności zawodowych oraz poznania rzeczywistych warunków funkcjonowania zakładu pracy/,
5. Prowadzenie usług pośrednictwa pracy na rzecz beneficjentów programu.

Zasadą przewodnią dla realizacji tego działania powinno być tworzenie usługi zintegrowanej w celu uzyskania optymalnego efektu zatrudnieniowego. Należy także zadbać o indywidualizację pomocy adresowanej do beneficjentów ostatecznych.

Kryteria wyboru realizatorów usług

Usługi w ramach działania będą realizowane w oparciu o potrzeby rozpoznane przez każdy z Powiatowych Urzędów Pracy (PUP) i do wysokości określonego przez nie limitu środków Funduszu Pracy. Zgłoszenie tych potrzeb nastąpi w formie wniosku zgłoszonego do Wojewódzkiego Urzędu Pracy do akceptacji.

Usługi nr 1, 2 i 5 w ramach działania będą realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy w odniesieniu do beneficjentów z terenu ich działania, pozostałe usługi będą realizowane przez realizatorów wyłonionych w wyniku postępowania przetargowego (usługa nr 3) bądź też zgodnie z umowami przygotowanymi przez PUP-y z realizatorami usług (usługa nr 4).

Beneficjenci końcowi (instytucja wdrażająca)

Beneficjentem działania będzie Wojewódzki Urząd Pracy.

Odbiorcy pomocy

Odbiorcami pomocy są Powiatowe Urzędy Pracy lub podmioty wyłonione w wyniku postępowania przetargowego, bądź też zgodnie z umowami przygotowanymi przez PUP-y z realizatorami usług.

Grupy docelowe stanowią osoby przewidziane do zwolnienia w związku z likwidacją stanowisk pracy, będące w trakcie wypowiedzenia umowy o pracę lub zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie ostatnich 12 miesięcy z przedsiębiorstw, znacząco ograniczających zatrudnienie z powodu restrukturyzacji związanej z likwidacją stanowisk pracy, postawienia w stan likwidacji lub upadłości oraz przedsiębiorstw z nimi kooperujących, które nie posiadają uprawnień lub nie spełniają warunków do uzyskania prawa do emerytury, renty, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego albo małżonek jest zarejestrowany jako bezrobotny.

Działanie 1.2 - Wspieranie powstawania i rozwoju prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Cel działania

Pomoc w formie edukacyjnej i finansowej osobom zainteresowanym założeniem własnej firmy w urzeczywistnieniu ich planów, wykorzystanie ich osobistej przedsiębiorczości jako nowej alternatywnej formy zatrudnienia.

Opis działania

W ramach działania możliwe będzie wykorzystanie następujących instrumentów wsparcia, w zależności od stwierdzonych potrzeb oraz zainteresowania grupy beneficjentów ostatecznych:

1. Szkolenia i doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej /przygotowanie do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, w szczególności w obszarach aktywności gospodarczej preferowanych przez lokalne strategie rozwoju gospodarczego/,
2. Przyznanie środków na pokrycie części kosztów najmu za lokal, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza, pokrycie części kosztów usług doradczych,
3. Przyznanie beneficjentom jednorazowych środków w wysokości do 6 000 zł na podjęcie działalności gospodarczej,
4. Dofinansowanie oprocentowania kredytów lub pożyczek.

Kryteria wyboru realizatorów usług

Usługi w ramach działania będą realizowane przez realizatorów wyłonionych w wyniku postępowania przetargowego (usługa nr 1), bądź też zgodnie z umowami przygotowanymi przez PUP-y z realizatorami usług (usługa nr 2, 3, 4).

Beneficjenci końcowi (instytucja wdrażająca)

Beneficjentem działania będzie Wojewódzki Urząd Pracy.

Odbiorcy pomocy

Odbiorcami pomocy są podmioty wyłonione w wyniku postępowania przetargowego bądź też zgodnie z umowami przygotowanymi przez PUP-y z realizatorami usług.

Grupy docelowe stanowią osoby przewidziane do zwolnienia w związku z likwidacją stanowisk pracy, będące w trakcie wypowiedzenia umowy o pracę lub zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie ostatnich 12 miesięcy z przedsiębiorstw, znacząco ograniczających zatrudnienie z powodu restrukturyzacji związanej z likwidacją stanowisk pracy, postawienia w stan likwidacji lub upadłości oraz przedsiębiorstw z nimi kooperujących, które nie posiadają uprawnień lub nie spełniają warunków do uzyskania prawa do emerytury, renty, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego albo małżonek jest zarejestrowany jako bezrobotny.

Działanie 1.3. - Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla beneficjentów programu

Cel działania

Zachęcenie pracodawców do zatrudniania osób dotkniętych procesami restrukturyzacji zatrudnienia macierzystych zakładów pracy, obniżenie kosztów pracy tej kategorii pracodawców.

Opis działania

W ramach działania możliwe będzie wykorzystanie następujących instrumentów wsparcia, w zależności od zainteresowania pracodawców:

1. Refundowanie części kosztów poniesionych na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy dla osób, które straciły pracę bądź są zagrożone jej utratą,
2. Refundowanie części kosztów wynagrodzenia i składek społecznych poniesionych w związku z zatrudnieniem osób, które straciły pracę bądź są zagrożone jej utratą.

Kryteria wyboru realizatorów usług

Usługi w ramach działania będą realizowane zgodnie z umowami z realizatorami usług (usługa nr 1, 2).

Beneficjenci końcowi (instytucja wdrażająca)

Beneficjentem działania będzie Wojewódzki Urząd Pracy.

Odbiorcy pomocy

Odbiorcami pomocy są mali przedsiębiorcy, za których pośrednictwem wspierane będzie zatrudnienie osób, które nie posiadają uprawnień lub nie spełniają warunków do uzyskania prawa do emerytury, renty, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego oraz przewidziane do zwolnienia w związku z likwidacją stanowisk pracy, będące w trakcie wypowiedzenia umowy o pracę lub zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie ostatnich 12 miesięcy z przedsiębiorstw kooperujących lub znacząco ograniczających zatrudnienie z powodu restrukturyzacji związanej z likwidacją stanowisk pracy, postawienia w stan likwidacji lub upadłości.

Priorytet 2 – Poprawa konkurencyjności obszarów objętych skutkami restrukturyzacji

Działanie 2.1. – Poprawa dostępności kapitału

Działanie obejmuje rozwój instrumentów finansowego wsparcia dla małych i średnich podmiotów (MŚP) oraz dla wspólnot mieszkaniowych. Szczególny nacisk zostanie położony na wsparcie MŚP.

Poddziałanie 2.1.1 – Poprawa dostępności kapitału dla małych i średnich podmiotów

Cele poddziałania

Celem poddziałania jest ułatwienie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania małym i średnim przedsiębiorcom poszukującym środków na finansowanie inwestycji

Opis poddziałania

W województwie małopolskim dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania jest ograniczony, co stanowi barierę rozwoju dla małych i średnich przedsiębiorstw. Głównymi ograniczeniami w uzyskaniu finansowania zewnętrznego są wysokie koszty i skomplikowane warunki pozyskania kredytu, a także ograniczona oferta bankowa dla małych firm. Utrzymywanie się takiej sytuacji powoduje, że większość przedsiębiorstw finansuje działalność ze środków własnych.

Jednym ze sposobów polepszenia dostępności środków służących finansowaniu podmiotów gospodarczych jest rozwijanie funduszy poręczeniowych oraz pożyczkowych. Obecnie podmioty z terenu województwa mogą korzystać z oferty takich funduszy, jednak z uwagi na niewielkie zasoby środków, jakimi zarządzają podmioty je prowadzące, dostępność funduszy dla małych i średnich firm jest niewielka. Dlatego też, w ramach działania planuje się wzmocnienie potencjału istniejących funduszy poprzez ich dokapitalizowanie.

Dokapitalizowanie odbywać się będzie poprzez podniesienie kapitału w podmiotach prowadzących działalność poręczeniową lub udzielających pożyczek. Nastąpi ono w drodze dodatkowej emisji akcji. Podniesienie kapitału odbędzie się z inicjatywy Województwa Małopolskiego – większościowego udziałowca w podmiotach prowadzących działalność poręczeniową lub udzielających pożyczek.

Beneficjenci końcowi (instytucje wdrażające)

Beneficjentami działania są: Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Odbiorcy pomocy

Odbiorcami pomocy są małe i średnie podmioty gospodarcze

Kryteria wyboru projektów

Przy wyborze projektów uwzględniane będą następujące kryteria:

- siedziba podmiotu znajduje się na obszarze objętym interwencją programu,
- siedziba podmiotu znajduje się na terenie gmin górniczych objętych interwencją programu,
- spełnienie warunków określonych w regulaminie przyznawania poręczeń/pożyczek,
- planowana liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy.

Szczegółowe kryteria wyboru projektów zostaną określone w regulaminie przyznawania środków przygotowanym przez instytucje wdrażające.

Przykładowy regulamin funduszu pożyczkowego umieszczono w załączniku nr 1, zaś przykładowy regulamin funduszu poręczeniowego umieszczono w załączniku nr 2 do niniejszego programu.

Poddziałanie 2.1.2 – Poprawa dostępności kapitału dla wspólnot mieszkaniowych

Cele poddziałania

Celem poddziałania jest ułatwienie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania wspólnotom mieszkaniowym poszukującym środków na finansowanie zadań remontowych i modernizacyjnych.

Opis poddziałania

Liczba wspólnot mieszkaniowych na terenie województwa małopolskiego zwiększa się z każdym rokiem. W końcu 2001 roku w rejestrach Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Krakowie znajdowało się prawie 3 tys. takich podmiotów. Charakterystycznym zjawiskiem jest znaczna koncentracja wspólnot na obszarze objętym interwencją programu.

Budowa własnych funduszy remontowych przez wspólnoty mieszkaniowe jest procesem długotrwałym. Bariery w ich rozwoju jest nie tylko względnie krótka historia funkcjonowania wspólnot, lecz również niskie dochody ich członków. Ponadto występują także bariery mentalne i organizacyjne oraz brakuje zaawansowanych standardów działania. Finansowe wsparcie wrażliwego sektora mieszkalnictwa, jakim są wspólnoty, pomoże w rozwiązywaniu problemu luki remontowej w zasobach mieszkaniowych, będzie także czynnikiem aktywizującym środowiska lokalne, tworzone przez mieszkańców tych zasobów.

Obecnie na terenie województwa brakuje finansowych instrumentów wsparcia wspólnot mieszkaniowych. Utworzenie funduszu wspierającego zadania remontowe i modernizacyjne przyczyni się do:

- podniesienia standardu substancji mieszkaniowej,
- zwiększenia popytu na usługi sektora MSP, w szczególności w zakresie usług budowlano-remontowych,
- integracji i aktywizacji społeczności lokalnych wokół spraw jakości środowiska zamieszkania.

W ramach poddziałania planuje się podjęcie następujących przedsięwzięć na rzecz wspólnot mieszkaniowych:

- utworzenie funduszu poręczeń kredytowych,
- utworzenie funduszu pożyczkowego.

Fundusze te tworzone będą z inicjatywy Województwa Małopolskiego przy podmiotach prowadzących działalność poręczeniową lub udzielających pożyczek, w których region jest udziałowcem większościowym. Fundusze te będą tworzone w drodze dokapitalizowania podmiotów (dodatkowe emisje akcji).

Beneficjenci końcowi (instytucje wdrażające)

Beneficjentami działania będą: Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Odbiorcy pomocy

Odbiorcami pomocy są wspólnoty mieszkaniowe.

Kryteria wyboru projektów

Przy wyborze projektów uwzględniane będą następujące kryteria:

- remontowany/modernizowany obiekt znajduje się na obszarze objętym interwencją programu,
- remontowany/modernizowany obiekt znajduje się na terenie gmin górniczych objętych interwencją programu,
- spełnienie warunków określonych w regulaminie przyznawania poręczeń/pożyczek.

Szczegółowe kryteria wyboru projektu zostaną określone w regulaminie przyznawania środków przygotowanym przez instytucję wdrażającą.

Przykładowy regulamin funduszu pożyczkowego umieszczono w załączniku nr 1, zaś przykładowy regulamin funduszu poręczeniowego umieszczono w załączniku nr 2 do niniejszego programu.

Działanie 2.2. – Wzmocnienie infrastruktury lokalnej i regionalnej

Cele

Celami działania są:

- poprawa konkurencyjności obszarów objętych interwencją programu poprzez rozwój infrastruktury,
- rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszarów zdegradowanych oraz obszarów, na których zlokalizowane są przemysły tradycyjne.

Opis działania

Jedną z barier hamujących rozwój społeczno-gospodarczy jest słaba dostępność komunikacyjna. Wiele dróg zwłaszcza lokalnych jest w złym stanie technicznym utrudniającym sprawne przemieszczanie się. Zakłada się stopniową poprawę stanu infrastruktury drogowej poprzez nowe inwestycje na kluczowych odcinkach sieci lokalnej i regionalnej oraz rozbudowę infrastruktury około drogowej.

Ważnym wyznacznikiem atrakcyjności inwestycyjnej jest wyposażenie w infrastrukturę sprzyjającą podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej, w tym także dążenie do dywersyfikacji zatrudnienia ukierunkowanego na wzmocnienie sektora usług. Oznacza to przede wszystkim realizację przedsięwzięć w zakresie uzbrajania terenów przeznaczonych pod inwestycje oraz organizowanie aktywności gospodarczej. Uzbrajanie obszarów polegać będzie na doprowadzeniu sieci gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków, a także wyposażeniu ich w niezbędną infrastrukturę telekomunikacyjną. Natomiast organizowanie aktywności gospodarczej, to przygotowanie obiektów i wyposażenia, w których na preferencyjnych warunkach będzie można prowadzić lub rozpocząć działalność gospodarczą.

Szczególny nacisk położony zostanie na wzmocnienie infrastruktury ochrony środowiska (gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami). Problemy środowiskowe stanowią istotne zagrożenie dla funkcjonowania wielu gmin (zaopatrzenie w wodę pitną odpowiedniej jakości, itp.).

W ramach działania wspierane będą również zadania obejmujące rewitalizację obszarów zdegradowanych, zwłaszcza po-przemysłowych. Preferowane będą projekty realizowane w bezpośrednim sąsiedztwie podmiotów działających w sektorach tradycyjnych oraz w otoczeniu podmiotów kooperujących (np. rekultywacja gleb, wywóz zanieczyszczeń, rozbiórki, wyburzenia, uzbrajanie terenów pod inwestycje, zakładanie parków, ochrona wód, powietrza).

Zadania w sferze infrastruktury realizowane będą również na terenie dzielnic mieszkaniowych miast dotkniętych problemami społecznymi, a zwłaszcza zjawiskiem bezrobocia, którego przyczyną są procesy restrukturyzacji podmiotów sektorów tradycyjnych.

Wsparcie budowy rozbudowy i modernizacji infrastruktury na obszarze objętym programem, zwłaszcza w otoczeniu restrukturyzowanych podmiotów będzie miało pozytywny wpływ na przebieg tych procesów, dzięki pobudzeniu lokalnego popytu w sferze inwestycyjnej. Pozwoli to na ograniczenie negatywnych skutków restrukturyzacji sektorów tradycyjnych zarówno w sferze społecznej jak i gospodarczej.

Beneficjent końcowy (instytucja wdrażająca)

Beneficjentem działania będzie Województwo Małopolskie

Odbiorcy pomocy

Odbiorcami pomocy będą wyłącznie podmioty publiczne:

- Jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwo) lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne,
- spółki prawa handlowego z większościovym udziałem jednostek samorządu terytorialnego,
- związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- instytucje państwowe.

Kryteria wyboru projektów

Przy wyborze projektów uwzględniane będą następujące kryteria:

- realizacja projektu na obszarze objętym interwencją programu,
- realizacja projektu na terenie gmin górniczych objętych interwencją programu,
- planowana liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy,
- wpływ na ograniczenie negatywnych skutków restrukturyzacji sektorów tradycyjnych,
- przewidywane efekty realizacji projektu,
- problemy występujące w sferze społecznej i gospodarczej (skala i zasięg problemów),
- spełnienie warunków określonych w regulaminie naboru projektów.

Projekty będą kwalifikowane do realizacji w drodze konkursów grantowych ogłaszanych przez instytucję wdrażającą. Szczegółowe kryteria wyboru projektów zostaną określone w regulaminach konkursów.

3.2. Ocena zgodności z dokumentami programowymi

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego

Program wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego: pole „MIESZKAŃCY – postawy, kwalifikacje, aktywność”,

cel nadrzędny A – „Lepiej wykształceni, aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy”,

cel strategiczny A.1. – „Elastyczny, łatwo dostosowujący się do zmian społeczno-gospodarczych system edukacji”,

cel strategiczny A.2. – „Środowisko promujące przedsiębiorczość i aktywność obywatelską”.

Ponadto program wpisuje się w pole „GOSPODARSTWO – kapitał, kreatywność, technologie”,

cel nadrzędny C „Trwały rozwój gospodarczy”,

cel strategiczny C.1. – „Restrukturyzacja i podniesienie konkurencyjności tradycyjnych działów gospodarki”,

cel strategiczny C.5– „Rozwinięte otoczenie biznesu”,

cel strategiczny C.6– „Wysoki poziom inwestycji”.

Program wpisuje się również w pole „WIĘZI – komunikacja i współpraca”,

cel nadrzędny D „Lepsza dostępność komunikacyjna całego regionu”,

cel strategiczny D.2 – „Sprawny system komunikacji wewnętrznej”.

Niniejszy program należy do grupy dokumentów operacyjnych realizujących Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego.

Zgodność z dokumentami krajowymi

Program wpisuje się w Narodowy Plan Rozwoju, w osie:

- Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw,
- Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia,
- Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej,
- Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów.

Ponadto program jest zgodny z Narodową Strategią Rozwoju Regionalnego, koncentrując się w szczególności na następujących priorytetach rozwoju:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów,
- Restrukturyzacja bazy ekonomicznej regionów i tworzenie warunków jej dywersyfikacji,
- Rozwój zasobów ludzkich.

3.3. Komplementarność z innymi programami – działania zrealizowane lub w trakcie realizacji

W ramach wsparcia restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego i hutnictwa ze środków Phare w roku 1999 uruchomiony został Program UE PL 9811 „Inicjatywa”, który objął swym zasięgiem gminy górnicze położone na terenie Województwa Śląskiego.

W roku 2001 w drugiej edycji programu rozszerzonego o tzw. Fundusz Dotacji Lokalnych (Phare Inicjatywa II) udział wzięły gminy górnicze z Małopolski.

Samorządy mogły ubiegać się o dotacje na współfinansowanie inwestycji łagodzących skutki restrukturyzacji przemysłu ciężkiego (tworzenie nowych miejsc pracy, modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, transfer technologii, edukacja i transport).

Dotację otrzymała gmina Babice (projekt z zakresu infrastruktury ochrony środowiska) oraz miasto Libiąż (Strefa Aktywności Gospodarczej na os. Flagówka – etap I).

Ważnym instrumentem wsparcia działań na szczeblu regionalnym jest „Kontrakt Wojewódzki dla Województwa Małopolskiego”. W ramach zadań kontraktu na obszarze objętym programem na w latach 2001-2003 realizowanych jest szereg projektów:

- Informatyczne Centra Edukacyjne w Tarnowie i powiecie tarnowskim, powiecie chrzanowskim, Michałowicach, Zielonkach, Andrychowie, Proszowicach, w MCDN Oświęcim,
- Budowa biblioteki uczelnianej dla Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie,
- Centrum Radosna Nowina 2000 w Piekarach k/Krakowa,
- Domy Pomocy Społecznej w Bochni, Nowodworzu (powiat tarnowski), w Krakowie,
- Inkubatory przedsiębiorczości w Andrychowie, Krakowie, w Tarnowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.,
- Powstrzymanie degradacji zbiorników wodnych Rożnów-Czchów,

-
- System kontroli i likwidacji strat wody w wodociągach w Czchowie, Wieliczce, Proszowicach, Zielonkach, Czernichowie, Kłaju, a także zadania Związku Komunalnego Gmin Żabno i Lisia Góra ds. Zaopatrzenia Wsi w Wodę oraz Międzygminnego Związku Chrzanowa, Libiąża, Trzebini "Gospodarka Komunalna",
 - System identyfikacji atrakcji turystycznych: Powiat Tarnowski, Fundacja Rozwoju Regionu Jeziora Czorsztyńskiego, Kraków, Chełmek, Andrychów,
 - Budowa Lotniczego Parku Kulturowego w Krakowie,
 - Odnowa Zamku Królewskiego w Niepołomicach,
 - Opera i operetka w Krakowie,

 - Parking wraz z zapleczem dla Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie – Łagiewnikach,
 - Dom Kultury w Olkuszu,
 - Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych: DFPK MARR S.A., DFPK TARR S.A.,
 - Organizacja regionalnego centrum obsługi inwestora,
 - Wsparcie rozbudowy infrastruktury na obszarach stref inwestycyjnych: Czchów, Centrum Zaawansowanych Technologii sp. z o.o., Dwory S.A., Huta im. Tadeusza Sendzimira S.A., Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Tarnowski Park Kryształowy, Plastikowa Dolina S.A.,
 - Odnowa centrów małych miast i wsi: Nowy Wiśnicz, Skała, Wieliczka, Zielonki, Żegocina, Niepołomice, Gdów, Michałowice, Lisia Góra,
 - Budowa nowych połączeń komunikacyjnych na terenach przyległych do autostrady A4 w Chrzanowie,
 - Budowa mostu na rzece Wiśle w miejscowości Górka,
 - Budowa obwodnicy miasta Klucze,
 - Podniesienie bezpieczeństwa na odcinkach dróg nr 782, 933, 948 poprzez odnowę nawierzchni i oznakowanie,
 - Przebudowa drogi 977 Tarnów - Gromnik – Moszczenica,
 - Przebudowa drogi 967 Myślenice – Łapczyca,
 - Rozwój Miejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej w Chełmku - Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 780, etap II,
 - Dworzec PKS w Krakowie,
 - Rozbudowa Samolotowej Płyty Postojowej Międzynarodowego Portu Lotniczego Kraków-Balice,
 - Budowa szpitala miejskiego w Chrzanowie.

Ponadto Województwo Małopolskie w latach 2002-2003 zostało objęte programem przedakcesyjnym Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza, w ramach, którego wspierany jest rozwój infrastruktury, zasobów ludzkich oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Dotychczas uruchomiony został komponent infrastrukturalny, w ramach, którego skoncentrowano się na realizacji projektów, których celem jest dynamizowanie rozwoju gospodarczego.

W ramach programu w Kętach trwa realizacja „Zintegrowanego programu rozwoju społeczno – gospodarczego miasta” obejmująca modernizację fragmentu regionalnego układu drogowego.

W Wierzchosławicach rozpoczęto realizację projektu pn. „Budowa infrastruktury pod rozwój przedsiębiorczości przemysłowej, handlowej i turystycznej w subregionie tarnowskim”.

W Niepołomicach pod koniec 2003 roku planowane jest rozpoczęcie realizacji projektu pn. „Rozwój przedsiębiorczości w Niepołomickiej Strefie Przemysłowej”.

Na terenie miasta Oświęcimia zaplanowano realizację projektu pn. „Zintegrowany rozwój miejskiej strefy przemysłowej Nowe Dwory w Oświęcimiu”. Planowane rozpoczęcie realizacji tego przedsięwzięcia to rok 2004.

W Brzesku realizowany będzie projekt „Zintegrowany program rozwoju gospodarczego południowej części gminy Brzesko”.

Komponenty obejmujące wsparcie zasobów ludzkich oraz sektor małych i średnich przedsiębiorstw wdrażane będą po roku 2003

W sferze przedsiębiorczości działania koncentrować się będą na poprawie warunków rozwoju małych i średnich firm za pośrednictwem czterech instrumentów:

- bezpośredniego wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MSP – program dotacji na współfinansowanie usług doradczych i szkoleniowych,
- bezpośredniego wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MSP – program dotacji na współfinansowanie ogólnych i specjalistycznych usług doradztwa eksportowego,
- bezpośredniego wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MSP – regionalny fundusz dotacji inwestycyjnych dla MSP,
- pomoc techniczną i kapitałową dla regionalnych inicjatyw w obszarze instytucji otoczenia biznesu - utworzenie regionalnej sieci instytucji otoczenia biznesu na terenie Małopolski.

W obszarze zasobów ludzkich podejmowane działania koncentrować się będą czterech głównych sferach:

- reorientacji zawodowej osób zagrożonych bezrobociem i bezrobotnych oraz osób zamieszkałych na terenach wiejskich,
- promocji lokalnego partnerstwa na rzecz zatrudnienia,
- rozwoju kadr gospodarki - doskonaleniu kadr małych i średnich przedsiębiorstw,
- Rozwoju przedsiębiorczości – działaniach na rzecz osób rozpoczynających działalność gospodarczą.

Powyższe działania wdrożone zostaną za pomocą:

- Małopolskiego programu poprawy stanu zatrudnienia i promocji partnerstwa na rzecz zatrudnienia. W ramach poprawy stanu zatrudnienia wdrożone zostaną projekty obejmujące usługi indywidualnego poradnictwa zawodowego, grupowego poradnictwa zawodowego, warsztaty aktywności na rynku pracy, modułowe szkolenia umiejętności zawodowych, szkolenia komputerowe, szkolenia zawodowe, szkolenia w zakładach pracy (on - the job - training), staże dla absolwentów, indywidualne usługi pośrednictwa pracy. W ramach promocji partnerstwa na rzecz zatrudnienia lokalne instytucje i organizacje sektora publicznego i niepublicznego w wybranych środowiskach zostaną przygotowane do działań mających na celu utworzenie Forum na rzecz zatrudnienia. Fora na rzecz zatrudnienia wypracowywać będą lokalne projekty przyczyniające się do

rozwoju rynku pracy i ożywienia gospodarczego. Najciekawsze zadania otrzymają następnie wsparcie grantami finansowymi ze środków Phare,

- Małopolskiego Programu Doskonalenia Kadr Małych i Średnich Przedsiębiorstw w ramach, którego realizowane będą przedsięwzięcia obejmujące doskonalenie kadr dla małych i średnich przedsiębiorstw w wybranych podmiotach. Przeprowadzona zostanie diagnoza w celu zidentyfikowania braków w kwalifikacjach pracowników oraz określone zostaną potrzeby doradcze i szkoleniowe. Następnie budowane będą Indywidualne Plany Rozwoju Kadr zakończone szkoleniami zawodowymi dla pracowników z zakresu wiedzy i umiejętności ogólnych, podnoszącymi kompetencje kadr i służących rozwojowi firmy,
- działań na rzecz osób rozpoczynających działalność gospodarczą (rozwój przedsiębiorczości) obejmujących szkolenia w zakresie przygotowania do prowadzenia własnej działalności gospodarczej połączone z 1-miesięcznymi stażami w podmiotach z branży, w której planuje się podjąć działalność gospodarczą z naciskiem na absolwentów oraz szkolenia dla bezrobotnych absolwentów szkół zawodowych.

Działania podejmowane przez Rząd RP

Działania podejmowane przez Rząd RP stanowią istotne uzupełnienie dla priorytetów i działań realizowanych w ramach niniejszego programu. Koncentracja bezpośredniej pomocy rządowej skierowanej do podmiotów objętych restrukturyzacją winna nastąpić w pierwszej fazie realizacji programu, tj. w latach 2003-2004. Do głównych działań realizowanych przez stronę rządową winny należeć:

- wspieranie procesu restrukturyzacji majątkowej podmiotów działających w sektorze górnictwa, hutnictwa oraz wielkiej syntezy chemicznej, służące lepszemu wykorzystaniu posiadanej infrastruktury oraz wydzieleniu zbędnych składników mienia, w tym obiektów i zasobów terenowych oraz przekazywanie ich do zasobu mienia służącego rozwojowi regionalnemu,
- wzmocnianie konkurencyjności podmiotów działających w sektorze górnictwa, hutnictwa oraz wielkiej syntezy chemicznej w ramach istniejących programów rządowych, w tym zmiany organizacyjno-kapitałowe, unowocześnianie produkcji, działania na rzecz ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz innych szkód środowiskowych,
- wspieranie procesu restrukturyzacji zatrudnienia obejmujące niezbędne dostosowania kadrowe, w tym w szczególności odprawy pieniężne, zasiłki dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalne, subsydiowanie pracodawców oraz stypendia na przekwalifikowania.

4. Instrumenty wspierające

W najbliższych latach środki unijne będą stanowiły poważne źródło finansowania przemian strukturalnych w Polsce.

Wśród programów, które realizowane będą w Polsce w latach 2004-2006 pojawią się instrumenty wspierające realizację przedmiotowego programu. Koncentrować się one będą na dwóch typach interwencji:

- rządowej pomocy horyzontalnej,
- rządowej pomocy regionalnej.

4.1. Rządowa pomoc horyzontalna

Rządowa pomoc horyzontalna kierowana będzie do regionu w oparciu o instrumenty dostępne w ramach programów operacyjnych współfinansowanych ze środków europejskich:

- a) Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój Zasobów Ludzkich”,
- b) Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”,
- c) Sektorowego Programu Operacyjnego „Transport i Gospodarka Morska”,

a).

W ramach programu sektorowego „Rozwój Zasobów Ludzkich” podejmowane działania obejmować będą:

- rozwijanie sieci informacji i poradnictwa zawodowego w otoczeniu podmiotów objętych programem,
- wsparcie szkoleniowe dla kadr zarządzających przedsiębiorstw oraz pracowników ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb wynikających z wdrażania nowych rozwiązań technologicznych oraz działań innowacyjnych,
- inicjowanie i wzmacnianie współpracy podmiotów ze światem nauki i edukacji poprzez organizację staży dla pracowników w instytucjach naukowo-badawczych, studiów podyplomowych itp.

Szczególną uwagę należy zwrócić na młodzież uczącą się w szkołach o profilu zawodowym związanym z przemysłem węglowym, hutniczym oraz wielkiej syntezy chemicznej. W tym przypadku koncentracja działań winna obejmować przede wszystkim placówki stanowiące naturalne zaplecze dla podmiotów działających w tych sektorach. Proces restrukturyzacji podmiotów powinien być sprzężony z kreowaniem właściwej polityki edukacyjnej. Zmiany technologiczne w firmach stawiają szkoły zawodowe w obliczu nowych wyzwań – sprostania wymaganiom rynku pracy. System elastycznego reagowania szkół i placówek kształcenia zawodowego na potrzeby rynkowe stanowić będzie element wspierający zmiany technologiczne w podmiotach gospodarczych.

Pozytywne efekty wygeneruje system obejmujący poradnictwo zawodowe w szkołach, współpracę pracodawców, i placówek kształcenia zawodowego, rozwijanie nowych programów edukacyjnych oraz modernizację bazy technodydaktycznej.

Odrębnego wsparcia wymaga system kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

b).

Rządowa pomoc horyzontalna w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki” nakierowana będzie na wsparcie podmiotów mających szansę na podnoszenie konkurencyjności oraz rozwijanie opłacalnego eksportu.

Podmioty objęte programem otrzymają wsparcie doradcze oraz w postaci grantów inwestycyjnych w formie pomocy publicznej w zakresie wdrażania innowacji technologicznych i organizacyjnych, takie jak: zarządzanie jakością, ochrona środowiska, prawa własności przemysłowej itp.

Firmy zostaną także objęte pomocą w zakresie tworzenia więzi kooperacyjnych z innymi podmiotami, w tym również w ramach klastrów i parków przemysłowych. Parki przemysłowe i klasterzy tworzone będą na bazie majątku firm: obiektów, terenów itp.

Instytucje zarządzające parkami przemysłowymi i klastrami będą mogły liczyć na wsparcie inwestycyjne celem dostosowania infrastruktury do potrzeb funkcjonowania parków, w tym wymogów ochrony środowiska.

Na wsparcie mogą liczyć w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa. Firmy działające w otoczeniu restrukturyzowanych podmiotów zostaną objęte wsparciem inwestycyjnym oraz doradczym. Główne formy wsparcia obejmować będą granty inwestycyjne, pomoc technologiczną, wsparcie eksportu. W niektórych przypadkach konieczne będzie wsparcie przy podejmowaniu nowych działalności czy dokonywaniu zasadniczych zmian produkcji.

W ramach rządowej pomocy horyzontalnej podmiotom objętym restrukturyzacją powinna być zagwarantowana możliwość pozyskania wsparcia w specjalnym trybie na preferencyjnych warunkach. Dlatego też na obecnym etapie niezbędne wydaje się wyodrębnienie w programach sektorowych środków służących wyłącznie wsparciu restrukturyzowanych sektorów.

c).

Sektorowy Program Operacyjny „Transport i Gospodarka Morska”.

Ze środków programu winny być finansowane przedsięwzięcia służące polepszeniu komunikacji pomiędzy aglomeracją krakowską i śląską ze szczególnym uwzględnieniem wspierania rozwoju więzi gospodarczych.

Utworzenie koncernu Polskie Huty Stali S.A., w skład którego weszły dwie największe polskie huty stali (Huta im. Tadeusza Sendzimira w Krakowie oraz Huta Katowice) w najbliższych latach wzmacniać będzie powiązania kooperacyjne tych podmiotów.

Jednocześnie w Sławkowie (województwo śląskie) trwają przygotowania do budowy terminala transportu kombinowanego. Terminal ten to najbardziej wysunięty na zachód łącznik systemów kolei normalno- i szerokotorowej, który dzięki posiadanej specjalistycznej infrastrukturze – m. in. dwóch przenikających się bocznicach kolejowych (normalno- i szerokotorowej) stwarza idealne warunki do przejęcia obsługi znacznej części strumieni przepływu ładunków w relacji Europa – Azja, prowadzenia szybkiego i efektywnego przeładunku w obie strony towarów oraz ich magazynowaniu na specjalnie przygotowanych do tych celów polach składowych.

W ramach terminala mogą być świadczone będą nowoczesne usługi składowania surowców oraz magazynowania materiałów, wyrobów hutniczych i innych towarów masowych oraz dostawy innych surowców masowych w trybie “just-in-time”. Terminal może także świadczyć usługi konfekcjonowania.

Inwestycja w Sławkowie ma szansę stać się zadaniem strategicznym dla polskiej gospodarki z uwagi na utworzenie koncernu Polskie Huty Stali, wpisywanie się w politykę Rządu wspierającego tworzenie centrów logistycznych w Polsce oraz planowane włączanie centrów do systemu logistycznego Unii Europejskiej.

Przedstawione uwarunkowania stanowią wystarczającą przesłankę do rozpoczęcia realizacji następujących projektów z zakresu infrastruktury transportowej:

- modernizację szlaku kolejowego łączącego aglomerację krakowską z aglomeracją śląską,
- modernizację drogi krajowej nr 94 odcinek Kraków-Sławków,
- przebudowy i modernizację węzłów drogowych poprawiające obsługę ruchu kołowego, zwłaszcza ciężkiego ułatwiających połączenia z autostradą A-4 położoną w paneuropejskim korytarzu transportowym TINA III oraz z Międzynarodowym Portem Lotniczym Kraków-Balice.

4.2. Rządowa pomoc regionalna

Rządowa pomoc regionalna oparta jest na ścisłej współpracy z Samorządem Województwa Małopolskiego. Pomoc ta stanowi uzupełnienie rządowej pomocy horyzontalnej i opierać się będzie przede wszystkim na instrumentach dostępnych w ramach wojewódzkiego komponentu „Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006”, środkach pochodzących z Kontraktu Wojewódzkiego oraz środkach z budżetu państwa pochodzących z rezerw celowych.

Władze regionalne koncentrować się będą na wsparciu rozbudowy infrastruktury w otoczeniu restrukturyzowanych podmiotów. Beneficjentami pomocy w tym przypadku w pierwszej kolejności będą podmioty publiczne, a zwłaszcza jednostki lokalnego samorządu terytorialnego. Szczególny nacisk położony zostanie na infrastrukturę ochrony środowiska (gospodarka wodno-ściekowa) oraz rozbudowę i modernizację dróg. Problemy środowiskowe stanowią istotne zagrożenie dla funkcjonowania obszarów (np. zaopatrzenie w wodę pitną odpowiedniej jakości). Ponadto realizowane będą projekty obejmujące kompleksowe uzbrojenie terenów pod nowe inwestycje w sąsiedztwie restrukturyzowanych podmiotów.

Równolegle wspierane będą projekty zwiększające możliwości dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarach restrukturyzacji sektorów.

Proces rewitalizacji obszarów zdegradowanych winien koncentrować się w bezpośrednim otoczeniu podmiotów oraz na obszarach dzielnic mieszkaniowych miast dotkniętych problemami społecznymi, a zwłaszcza zjawiskiem bezrobocia w wyniku spadku zatrudnienia w restrukturyzowanych podmiotach.

Władze regionalne będą również oddziaływać na sferę zasobów ludzkich poprzez realizację programów skierowanych do osób zagrożonych utratą zatrudnienia w sektorach objętych procesami restrukturyzacji. Będzie to głównie pomoc w zmianie kwalifikacji zawodowych przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej dostępności usług doradztwa zawodowego dla wszystkich zainteresowanych.

W ramach Kontraktu Wojewódzkiego realizowane będą zadania komplementarne w stosunku do projektów realizowanych w ramach sektorowych programów operacyjnych oraz wojewódzkiego komponentu programu regionalnego. W celu zapewnienia finansowania zadań obejmujących restrukturyzację sektorów tradycyjnych strona rządowa winna zaproponować dodatkowe środki z przeznaczeniem na realizację przedmiotowych projektów.

Ponadto zakłada się rozwijanie wybranych projektów realizowanych w ramach Kontraktu Wojewódzkiego w latach 2001-2003 w jego drugiej edycji.

5. Zasady wdrażania i koordynacji

5.1. Instytucje

Instytucja koordynująca

Zapewnienie właściwych mechanizmów koordynacji działań stanowi kluczowy element powodzenia programu. Za realizację programu odpowiedzialne jest Województwo Małopolskie, które zobowiązane jest za zapewnienie właściwej współpracy wszystkich instytucji zaangażowanych w jego realizację. Do podstawowych zadań Województwa należą:

- utrzymywanie stałego kontaktu ze wszystkimi beneficjentami programu, w tym właściwej polityki informacyjnej,
- organizowanie okresowych spotkań z beneficjentami programu,
- monitorowanie zadań realizowanych przez podmioty objęte programem,
- zarządzanie powierzonymi środkami finansowymi, z wyjątkiem środków pochodzących z Funduszu Pracy,
- zapewnienie koordynacji działań pomiędzy wszystkimi programami (SOP-y, ZPORR, Kontrakt Wojewódzki, inne),
- pomoc w przygotowywaniu projektów,
- inicjowanie działań oraz zapewnienie odpowiedniej sekwencji działań,
- świadczenie bieżącej pomocy beneficjentom, a zwłaszcza prowadzenie strony „www” poświęconej wdrażaniu programu,
- inne zadania wynikające z inicjatywy własnej lub z inicjatywy beneficjentów.

Instytucje wdrażające

Za wdrażanie poszczególnych priorytetów i działań programu odpowiedzialne są następujące instytucje:

- Województwo Małopolskie – Urząd Marszałkowski, Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych,
- Wojewódzki Urząd Pracy,
- Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.,
- Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Wdrażanie Priorytetu 1

Instytucją wdrażającą w zakresie Priorytetu 1 pn. „Ograniczenie negatywnych społecznych skutków procesu restrukturyzacji sektorów”, jest Wojewódzki Urząd Pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy realizuje zadania w ramach określonych Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. Nr 100, poz. 923 i 924).

Wdrażanie Priorytetu 2

Instytucjami wdrażającymi w zakresie Priorytetu 2 pn. „Poprawa konkurencyjności obszarów objętych skutkami restrukturyzacji”, działania 2.1 pn. „Poprawa dostępności kapitału” są: Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Instytucje te będą odpowiedzialne za prowadzenie funduszy poręczeniowych i pożyczkowych, przygotowanie i prowadzenie naboru projektów, udzielanie poręczeń oraz pożyczek, bieżący monitoring i rozliczanie zadań.

Instytucje te będą prowadziły nabór projektów na podstawie regulaminów, które przedkładane są do wiadomości Urzędu Marszałkowskiego oraz Regionalnego Komitetu Sterującego.

Instytucją wdrażającą w zakresie Priorytetu 2 pn. „Poprawa konkurencyjności obszarów objętych skutkami restrukturyzacji”, działania 2.2 pn. „Wzmocnienie infrastruktury lokalnej i regionalnej jest Województwo Małopolskie” (Urząd Marszałkowski, Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych).

W ramach tego działania projekty będą kwalifikowane do realizacji w drodze konkursów grantowych ogłaszanych przez instytucję wdrażającą. Szczegółowe kryteria wyboru projektów zostaną określone w regulaminach konkursów.

Projekty będą składane do Urzędu Marszałkowskiego. Następnie rekomendację w sprawie zadań zgłoszonych do realizacji wyda Regionalny Komitet Sterujący. Ostateczne decyzje podejmować będzie Zarząd Województwa.

Ponadto Urząd Marszałkowski odpowiedzialny jest za prowadzenie bieżącego monitoringu zadań oraz prowadzenie bazy projektów.

5.2. Zasady monitoringu

Bieżący monitoring programu prowadzony będzie przez poszczególne instytucje wdrażające. Beneficjenci programu zobowiązani są do składania kwartalnych oraz rocznych raportów z realizacji zadań.

Na podstawie raportów kwartalnych oraz rocznych Departament Polityki Regionalnej i Funduszy Strukturalnych Urzędu Marszałkowskiego przygotowuje zbiorczy raport na temat realizacji programu. Raport ten jest przekazywany Zarządowi Województwa, a następnie Regionalnemu Komitetowi Monitorującemu. Zarząd Województwa informuje Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej oraz wojewodę o przebiegu realizacji i finansowania programu ze środków Funduszu Pracy.

5.3. Proces uspołeczniania, informacja, promocja

Kluczowym elementem dla powodzenia programu jest nawiązanie szerokiej współpracy ze wszystkimi potencjalnymi beneficjentami oraz innymi podmiotami, od których uzależniona jest realizacja poszczególnych przedsięwzięć. Uzyskanie poparcia dla realizacji programu

pozwole na przygotowanie propozycji zadań wypełniających jego cele oraz pozwole na skuteczne i efektywne wydatkowanie przyznanych środków.

W ramach procesu uspołeczniania, informowania i promowania programu realizowane będą cztery podstawowe rodzaje zadań:

- okresowe spotkania wszystkich partnerów zainteresowanych realizacją programu, a w szczególności przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego, instytucji wdrażających (Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A., Tarnowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.), jednostek lokalnego samorządu terytorialnego z obszaru objętego interwencją programu, partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów gospodarczych, beneficjentów realizujących konkretne zadania programu, innych potencjalnych wnioskodawców oraz osób i podmiotów zgłaszających uzasadnioną chęć uczestnictwa w takich spotkaniach,
- współpraca z Regionalnym Komitetem Sterującym – podmiotem odpowiedzialnym za rekomendowanie zadań do realizacji,
- prowadzenie strony internetowej dotyczącej wdrażania programu,
- bezpośredni kontakt z potencjalnymi beneficjentami poprzez organizację warsztatów lokalnego ożywienia gospodarczego w powiatach objętych programem.

W procesie uspołeczniania, informacji i promocji wysiłek zostanie skoncentrowany na realizacji warsztatów lokalnego ożywienia gospodarczego (LOG), które są również znakomitym narzędziem służącym przygotowaniu projektów oraz ich wyborowi.

Warsztaty LOG są jednym z elementów Modelu Partnerstwa Lokalnego upowszechnianego w społecznościach lokalnych w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego i stworzenia nowych miejsc pracy w oparciu o posiadane zasoby.

Celem warsztatów będzie ocena sytuacji gospodarczej lokalnej społeczności, analiza posiadanych zasobów, stworzenie strategii działania oraz wypracowanie i wybranie propozycji projektów gospodarczych, które po wdrożeniu przyczynią się do rozwoju ekonomicznego społeczności lokalnej zamieszkującej na obszarze objętym interwencją programu.

Warsztaty dzielić się będą na kilka faz:

- pierwszy z warsztatów (Warsztat A) będzie poświęcony analizie lokalnych czynników gospodarczych. Podczas zajęć uczestnicy ocenią m.in. dostęp do kapitału, środowisko gospodarcze, infrastrukturę, zasoby ludzkie oraz jakość życia, mające wpływ na warunki prowadzenia działalności gospodarczej,
- tematem drugiego warsztatu (Warsztat B) będzie „analiza zasad ożywienia gospodarczego”, która pomaga uczestnikom zrozumieć i zastosować cztery sprawdzone zasady ożywienia gospodarczego: uszczelnianie przecieków, wsparcie istniejących lokalnych przedsiębiorstw, zachęcanie do tworzenia nowych przedsiębiorstw i przyciąganie (z zewnątrz) nowych inwestorów,
- kolejny warsztat (Warsztat C) służy przygotowaniu koncepcji projektów ożywienia gospodarczego w lokalnej społeczności,
- celem ostatniego warsztatu (Warsztat D) będzie ocena przygotowanych koncepcji oraz wybór najważniejszych projektów, które społeczność lokalną może wdrożyć na swoim terenie.

W czasie trwania warsztatów ich uczestnicy poznają metody diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy/powiatu oraz wypracowują wspólną wizję rozwoju lokalnego.

W konsekwencji spotkań tworzą się zespoły zadaniowe, które pracują nad poszczególnymi projektami.

Wypracowane wspólnie projekty gospodarcze będą mogły starać się o uzyskanie dofinansowania na ich realizację w ramach programu.

Warsztaty te będą zatem stanowiły proces, w którym udział wezmą przedstawiciele wszystkich środowisk danego obszaru w celu wspólnej pracy nad ważnymi rozwiązaniami lokalnych problemów gospodarczych. Zapraszani na nie będą liderzy władz lokalnych i kręgów biznesu, ludzie sukcesu, bankowcy, przedsiębiorcy, związki zawodowe, organizacje środowiskowe, instytucje samorządowe, izby handlowe, agencje rozwoju, powiatowe urzędy pracy oraz przedstawiciele dyrekcji szkół, zakładów opieki zdrowotnej, ZUS-u, centrów przedsiębiorczości i biznesu, ośrodków szkoleniowych, organizacji pozarządowych i instytucji finansowych.

Spotkania w ramach warsztatów będą okazją do lepszego poznania i konsolidacji środowiska lokalnego. Przyczynią się one do integracji ludzi i twórczego, wspólnego rozwiązywania trudnych problemów danego obszaru, w tym rynku pracy, oraz budowania partnerstwa pomiędzy różnymi instytucjami.

6. Finansowanie

Program finansowany będzie w oparciu o montaż środków pochodzących z następujących źródeł: budżetu państwa (środki w ramach Funduszu Pracy, środki pochodzące z pożyczki Banku Rady Europy dla polskiego rządu, środki z rezerw budżetu państwa, inne środki publiczne), budżetów lokalnych samorządów terytorialnych, środków pochodzących z Unii Europejskiej, środków prywatnych, innych.

Jednostką płatniczą dla programu jest Małopolski Urząd Wojewódzki, za pośrednictwem którego środki przekazywane są poszczególnym beneficjentom, z wyjątkiem środków pochodzących z Funduszu Pracy przyznawanych na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 roku w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu wspierania środkami Funduszu Pracy programów inicjowanych przez organy samorządu województwa (Dz. U. Nr 100, poz. 923 i 924).

Wielkości środków dostępnych w latach 2005-2006 w przypadku działań nr 1.1, 1.2., 1.3, 2.1 oraz na lata 2003-2006 w przypadku działania nr 2.2. zostaną określone przez Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej po przedłożeniu mu Programu przez samorząd województwa.

Indykatywny zbiorczy plan finansowy na lata 2003-2004 przedstawiono w TABELI A, natomiast przewidywane wydatki w roku 2003 oraz 2004 zawarto w TABELI B.

W przypadku środków Funduszu Pracy, uruchamianych w trybie ww. rozporządzenia Rady Ministrów, Minister po złożeniu programu wraz z wnioskiem o przyznanie środków przez Zarząd Województwa informuje o kwocie, jaka zostanie przyznana na jego realizację w poszczególnych latach. Następnie w danym roku budżetowym przyznaje środki dla samorządu województwa i poszczególnych powiatowych urzędów pracy – zgodnie z zebranymi przez Wojewódzki Urząd Pracy skonkretyzowanymi wnioskami.

TABELA A

Indykatorywna tabela finansowa dla „Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego” - plan na lata 2003-2004

Priorytet/działanie/poddziałanie		Źródło finansowania (w zł)			
Nr	Nazwa	Budżet Państwa	JST	Środki prywatne, inne	RAZEM
Priorytet 1					
Priorytet 1	Ograniczenie negatywnych społecznych skutków procesu restrukturyzacji sektorów	20 000 000			20 000 000
Działanie 1.1	Usługi dla osób zagrożonych utratą pracy bądź zwalnianych w wyniku prowadzonej restrukturyzacji zatrudnienia	4 000 000			4 000 000
Działanie 1.2	Wspieranie powstawania i rozwoju prowadzenia własnej działalności gospodarczej	2 000 000			2 000 000
Działanie 1.3	Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla beneficjentów programu	14 000 000			14 000 000
Priorytet 2					
Priorytet 2	Poprawa konkurencyjności obszarów objętych skutkami restrukturyzacji	20 000 000			20 000 000
Działanie 2.1	Poprawa dostępności kapitału	20 000 000			20 000 000
<i>Poddziałanie 2.1.1</i>	<i>Poprawa dostępności kapitału dla małych i średnich podmiotów</i>	<i>16 000 000</i>			<i>16 000 000</i>
<i>Poddziałanie 2.1.2</i>	<i>Poprawa dostępności kapitału dla wspólnot mieszkaniowych</i>	<i>4 000 000</i>			<i>4 000 000</i>
Działanie 2.2	Wzmocnienie infrastruktury lokalnej i regionalnej	0			0
OGÓŁEM		40 000 000			40 000 000

TABELA B

Indykatorywna zbiorcza tabela finansowa dla „Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego” – wydatki w rozbiu na poszczególne lata realizacji

Priorytet/działanie/poddziałanie/lata realizacji	Źródło finansowania (w zł)			
	Budżet Państwa	JST	Środki prywatne, inne	RAZEM
Priorytet 1				
Priorytet 1 Ograniczenie negatywnych społecznych skutków procesu restrukturyzacji sektorów	20 000 000			20 000 000
Rok 2003	1 600 000			1 600 000
Rok 2004	18 400 000			18 400 000
Rok 2005				
Rok 2006				
Działanie 1.1 Usługi dla osób zagrożonych utratą pracy bądź zwalnianych w wyniku prowadzonej restrukturyzacji zatrudnienia	4 000 000			4 000 000
Rok 2003	400 000			400 000
Rok 2004	3 600 000			3 600 000
Rok 2005				
Rok 2006				
Działanie 1.2 Wspieranie powstawania i rozwoju prowadzenia własnej działalności gospodarczej	2 000 000			2 000 000
Rok 2003	200 000			200 000
Rok 2004	1 800 000			1 800 000
Rok 2005				
Rok 2006				

Działanie 1.3 Wsparcie pracodawców tworzących miejsca pracy dla beneficjentów programu	14 000 000			
Rok 2003	1 000 000			
Rok 2004	13 000 000			
Rok 2005				
Rok 2006				
Priorytet 2				
Priorytet 2 Poprawa konkurencyjności obszarów objętych skutkami restrukturyzacji	20 000 000			20 000 000
Rok 2003	4 000 000			4 000 000
Rok 2004	16 000 000			16 000 000
Rok 2005				
Rok 2006				
Działanie 2.1 Poprawa dostępności kapitału	20 000 000			20 000 000
Rok 2003	4 000 000			4 000 000
Rok 2004	16 000 000			16 000 000
Rok 2005				
Rok 2006				
<i>Poddziałanie 2.1.1 Poprawa dostępności kapitału dla małych i średnich podmiotów</i>	<i>16 000 000</i>			<i>16 000 000</i>
<i>Rok 2003</i>	<i>3 000 000</i>			<i>3 000 000</i>
<i>Rok 2004</i>	<i>13 000 000</i>			<i>13 000 000</i>
<i>Rok 2005</i>				
<i>Rok 2006</i>				
<i>Poddziałanie 2.1.2 Poprawa dostępności kapitału dla wspólnot mieszkaniowych</i>	<i>4 000 000</i>			<i>4 000 000</i>
<i>Rok 2003</i>	<i>1 000 000</i>			<i>1 000 000</i>

<i>Rok 2004</i>	<i>3 000 000</i>			<i>3 000 000</i>
<i>Rok 2005</i>				
<i>Rok 2006</i>				
Działanie 2.2 Wzmocnienie infrastruktury lokalnej i regionalnej	0			0
Rok 2003	0			0
Rok 2004	0			0
Rok 2005				
Rok 2006				
OGÓŁEM				
Rok 2003	5 600 000			5 600 000
Rok 2004	34 400 000			34 400 000
Rok 2005				
Rok 2006				
OGÓŁEM LATA 2003-2006	40 000 000			40 000 000

Załącznik nr 1

Przykładowy Regulamin Funduszu Pożyczkowego

§ 1.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. *Ilekoć w Regulaminie jest mowa o:*
 - a) *Funduszu Pożyczkowym* - należy przez to rozumieć wyodrębniony księgowo, na podstawie uchwały....., fundusz celowy służyący finansowaniu działalności pożyczkowej, o której mowa w niniejszym Regulaminie
 - b) *Zarządzie* – należy przez to rozumieć Zarząd
 - c) *Radzie Nadzorczej* – należy przez to rozumieć Radę Nadzorczą.....
 - d) *Wnioskodawcy* – należy przez to rozumieć..... składającego wniosek o udzielenie pożyczki przez
 - e) *Beneficjencie* – należy przez to rozumieć....., któremu udzielono pożyczki.
2. Określone powyżej terminy mają zastosowanie dla całości dokumentacji formalnoprawnej dotyczącej udzielania pożyczek przez..... w ramach Funduszu Pożyczkowego.

§ 2

BENEFICJENCI

1. Beneficjentami pożyczek mogą być jedynie....., którzy: na podstawie odrębnych przepisów podlegają opodatkowaniu w formie oraz spełniają wszystkie wymogi określone w niniejszym Regulaminie i Procedurze udzielania pożyczek, w tym:
 - a) złożą odpowiedni wniosek wraz z wymaganą dokumentacją,
 - b) podejmują lub prowadzą działalność na terenie i tu są zarejestrowani,
 - c) posiadają zdolność kredytową tj. zdolność do spłaty pożyczki wraz z odsetkami w umówionym terminie spłaty, w przypadku udzielania pożyczki nowoutworzonemu może uzależnić przyznawanie pożyczki od spełnienia dodatkowych warunków,
 - d) prowadzą dokumentację określającą zobowiązania podatkowe zgodnie z obowiązującymi przepisami,

-
- e) nie jest w stosunku do nich prowadzone postępowanie układowe, ugodowe bankowe, likwidacyjne lub upadłościowe,
 - f) nie mają zaległości w opłacie podatków, opłat lokalnych i składek na ZUS,
 - g) zobowiążą się do prowadzenia działalności wskazanej we wniosku o udzielenie pożyczki i wykorzystania pożyczki na wskazany cel,
 - h) techniczne, ekonomiczne i finansowe założenia przedstawionych przez nich biznesplanów wskazują na ich wykonalność,
 - i) zapewnią udział własnych środków w realizacji przedsięwzięcia minimum w% ogólnej kwoty przedsięwzięcia,
 - j) nie mają pożyczki lub kredytu poręczonego w ramach Funduszu Poręczeń Kredytowych.

2. Pożyczka nie może zostać udzielona podmiotowi, w którym..... posiadają akcje, udziały lub inne równoznaczne prawa w kapitale zakładowym.

3. Pożyczka może zostać udzielona wyłącznie na cele bezpośrednio związane z podejmowaniem, prowadzeniem i rozwijaniem działalności..... przez Wnioskodawcę, w tym tworzeniem nowych miejsc pracy.

§ 3

WARUNKI UDZIELANIA POŻYCZEK

1. Warunki udzielania i spłaty pożyczki są określane w umowie pożyczki zawieranej z beneficjentem.

a) zabezpieczenie

- 2. Udzielenie pożyczki wymaga zabezpieczenia. Beneficjent wystawia weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową na kwotę odpowiadającą kwocie pożyczki i odsetek, a ponadto zabezpieczenie pożyczki wraz z odsetkami może mieć formę: zastawu, hipoteki, poręczenia do 3 osób, przewłaszczenia na zabezpieczenie, inne, na które wyrazi zgodę Zarząd.
- 3. Kwota zabezpieczenia powinna odpowiadać co najmniej kwocie pożyczki wraz z odsetkami. O wymaganym zabezpieczeniu decyduje Zarząd.

b) oprocentowanie i opłaty

- 4. Pożyczki udzielone przez..... w ramach Funduszu Pożyczkowego są oprocentowane. Oprocentowanie jest naliczane w całym okresie pożyczkowym.
- 5. Wysokość oprocentowania wynosi przy pożyczkach udzielanych na okres:
 - a. do 12 miesięcy – % w stosunku rocznym.
 - b. od 13 do 24 miesięcy – % w stosunku rocznym.
- 6. Pożyczki wraz z odsetkami są spłacane w ratach miesięcznych, zgodnie z ustalonym dla każdego beneficjanta harmonogramem spłat. Raty ustalane są

w ten sposób, iż kwota kapitału w każdej racie jest stała, natomiast kwota odsetek liczona jest od kwoty aktualnego zadłużenia beneficjenta.

7. Od zadłużenia przeterminowanego, powstałego w wyniku niespłacenia całości lub części pożyczki w terminach ustalonych w umowie, odsetki są naliczane w wysokości odsetek ustawowych.
8. W przypadku niezgodnego z umową wykorzystania środków pożyczki może nastąpić zmiana oprocentowania całej pożyczki na oprocentowanie ustawowe obowiązujące w dniu podpisania umowy. O fakcie podwyższenia oprocentowania oraz należnej dopłacie z tytułu zmiany oprocentowania beneficjent zostanie powiadomiony niezwłocznie po podjęciu przez..... informacji o zaistniałych okolicznościach uzasadniających taką decyzję.
9. Od udzielanych pożyczek pobierana jest jednorazowa prowizja w wysokości:
 - k)% x kwoty pożyczki przy pożyczkach z okresem spłaty do 12 miesięcy,
 - l) % x kwoty pożyczki przy pożyczkach z okresem spłaty od 13 do 24 miesięcy.

Prowizja jest uiszczane przed udzieleniem pożyczki.

10. Wszelkie opłaty związane z udzieleniem i zabezpieczeniem pożyczki obciążają beneficjenta.

c) spłata pożyczek

11. udziela pożyczki na okres uzasadniony potrzebami beneficjenta. Okres spłaty pożyczki nie może przekraczać..... miesięcy, beneficjentowi przysługujeokres karencji na spłatę rat kapitałowych. Na wniosek beneficjenta, za zgodą..... okres karencji może zostać przedłużony maksymalnie do miesięcy. Okres karencji jest wliczany do okresu spłaty pożyczki.
12. Dopuszczalna jest możliwość wcześniejszej spłaty pożyczki.
13. Beneficjent jest zobowiązany spłacać pożyczkę na warunkach określonych w umowie pożyczki.
14. W razie jakichkolwiek trudności w spłacie pożyczki beneficjent jest obowiązany powiadomić o tym..... i wskazać sposoby rozwiązania tych trudności.
15. Do zmiany warunków spłaty pożyczki konieczna jest zmiana umowy pożyczki w formie aneksu.
16. Raty spłaty przekazywane są na rachunek bankowy..... podany w umowie pożyczki.
17. Za dzień spłaty wierzytelności uważa się dzień uznania rachunku.....
18. Roszczenia..... z tytułu niespłaconej pożyczki i odsetek pokrywane są w następującej kolejności: koszty sądowe i koszty egzekucyjne w wypadku ich wystąpienia, odsetki od przeterminowanej należności, odsetki kapitałowe, kapitał.

d) wysokość pożyczek

19. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć kwotyzł
(słownie:.....).
20. Udzielenie kolejnej pożyczki temu samemu beneficjentowi jest możliwe tylko po całkowitym spłaceniu przez niego poprzedniej pożyczki zgodnie z warunkami umowy pożyczki.

e) rozpatrzenie wniosku

21. Rozpatrzenie wniosku o udzielenie pożyczki będzie następowało w oparciu o *Procedurę udzielania pożyczek* uchwaloną przez Zarząd.
22. Uprawnionym do udzielania pożyczek jest Zarząd.
23. Decyzje Zarządu w sprawie udzielenia (odmowy udzielenia) pożyczki są ostateczne.
24. Wnioskodawcy zobowiązani są do udostępniania prowadzonych dokumentów księgowych oraz wszelkich innych dokumentów i informacji związanych z prowadzoną działalnością. Dokumenty i informacje udostępniane będą na każde żądanie Zarządu lub upoważnionych przez niego osób, także w okresie trwania pożyczki.
25. Zarząd oraz wszelkie inne osoby uczestniczące w analizie wniosków o udzielenie pożyczki obowiązują zasada zachowania poufności informacji przedstawionych przez Wnioskodawcę.

f) wypowiedzenie umowy pożyczki

26. może w każdym czasie w drodze jednostronnego oświadczenia woli wypowiedzieć umowę pożyczki, w następujących wypadkach:
- a) beneficjent wykorzystuje pożyczkę niezgodnie z celem określonym w umowie,
 - b) beneficjent nie zachowuje terminów spłat,
 - c) beneficjent dostarczył nieprawdziwych informacji dotyczących jego sytuacji ekonomicznej przy rozpatrywaniu wniosku lub w trakcie realizacji przedsięwzięcia,
 - d) beneficjent nie zaangażował w przedsięwzięcie pełnej deklarowanej kwoty,
 - e) otwarto likwidację lub postępowanie upadłościowe beneficjenta,
 - f) stwierdzono zagrożenie terminowej spłaty pożyczki.

§ 4

OGÓLNE ZASADY FINANSOWE FUNDUSZU

1. Dopuszczalną wartość aktualnych pożyczek stanowi wartość wyodrębnionego księgowo Funduszu Pożyczkowego.
2. Każda otrzymana dotacja celowa lub darowizna, przeznaczona dla..... na działalność pożyczkową prowadzoną w ramach Funduszu Pożyczkowego, zwiększa dopuszczalną wartość pożyczek określoną w ust. 1 o nominalną kwotę otrzymanej dotacji lub darowizny.
3. Księgi handlowe..... są prowadzone w sposób umożliwiający wyliczenie wyniku finansowego z działalności pożyczkowej.
4. Przychodami z działalności pożyczkowej są w szczególności: odsetki od środków Funduszu Pożyczkowego, prowizja, odsetki od udzielonych pożyczek, dotacje celowe, darowizny.
5. Do kosztów działalności pożyczkowej zalicza się w szczególności: koszty związane z prowadzeniem działalności pożyczkowej oraz poniesione straty z tytułu niespłaconych pożyczek.
6. W przypadku poniesienia straty z działalności pożyczkowej jest ona pokrywana z zysku..... osiągniętego na pozostałej działalności, a w przypadkach braku możliwości pokrycia jej w całości, pozostała część pokrywana jest z Funduszu Pożyczkowego.

§ 5

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Zmiany w niniejszym Regulaminie wymagają zgody.....
2. Udzielanie pożyczek następuje zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej (Dz.U. nr 141 poz. 1177),

Przykładowy Regulamin Funduszu Poręczeniowego

§ 1.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Ilekroć w Regulaminie jest mowa o:
 - a) *Funduszu Poręczeniowym* – należy przez to rozumieć wyodrębniony księgowo, na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, fundusz celowy:
 - b)
 - c)
 - d) służący finansowaniu działalności poręczeniowej, o której mowa w niniejszym Regulaminie.
 - e) *Zarządzie* – należy przez to rozumieć.....
 - f) *Radzie Nadzorczej* – należy przez to rozumieć Radę Nadzorczą.....
.....
 - g) *Wnioskodawcy* – należy przez to rozumieć..... składający wniosek o udzielenie poręczenia przez
 - h) *Beneficjencie* – należy przez to rozumieć....., któremu udzielono poręczenia.
 - i) *Instytucji Finansowej* – należy przez to rozumieć podmiot udzielający Wnioskodawcy kredytu lub pożyczki.
 - j) *Poręczeniu* – należy przez to rozumieć umowę na podstawie, której.....
..... zobowiązuje się do zaspokojenia roszczeń Instytucji Finansowej, w przypadku niewykonania przez Beneficjenta zobowiązania (spłaty pożyczki lub kredytu), w przypadkach i zakresie ujętym w niniejszym Regulaminie.
2. Określone powyżej terminy mają zastosowanie dla całości dokumentacji formalnoprawnej dotyczącej udzielania poręczeń w ramach Funduszu Poręczeniowego.
3. Uprawnionym do udzielania poręczeń jest Zarząd.
4. Decyzje Zarządu w sprawie udzielenia (odmowy udzielenia) poręczenia są ostateczne.
5. Wnioskodawcy zobowiązani są do udostępniania prowadzonych ksiąg handlowych oraz wszelkich innych dokumentów i informacji związanych z prowadzoną

działalnością. Dokumenty i informacje udostępniane będą na każde żądanie Zarządu lub upoważnionych przez niego osób, także w okresie trwania poręczenia.

6. Zarząd oraz wszelkie inne osoby uczestniczące w analizie wniosków o poręczenia obowiązują zasadą zachowania poufności informacji przedstawionych przez Wnioskodawcę i Instytucję Finansową.

§ 2

BENEFICJENCI FUNDUSZU

2. Beneficjentami poręczeń mogą być:.....

§ 3

ZASADY UDZIELANIA PORĘCZEŃ

1. Poręczeniem może być objęty wyłącznie kredyt lub pożyczka na cele bezpośrednio związane działalnością..... podejmowaną przez Wnioskodawcę.
2. Poręczenie zabezpieczane jest przez wnioskodawcę w formie.....
3. Okres poręczanego kredytu lub pożyczki nie może przekraczać..... lat.
4. Poręczenie udzielane jest maksymalnie do momentu uregulowania poręczanych zobowiązań finansowych.
5. Wartość poręczenia nie może przekroczyć..... wartości aktualnej kwoty podstawowej udzielonego kredytu lub pożyczki, ani kwoty zł (słownie:).
6. Łączna wartość aktualnych poręczeń udzielonych jednemu Beneficjentowi nie może przekroczyć kwoty..... zł (słownie:).
7. Dopuszczalną wartość aktualnych poręczeń stanowi.....wartość wyodrębnionego księgowo Funduszu Poręczeniowego.
8. Każda otrzymana dotacja celowa lub darowizna, przeznaczona dla..... na działalność poręczeniową prowadzoną w ramach Funduszu Poręczeniowego, zwiększa wartość poręczeń określoną w ust. 7 o nominalną kwotę otrzymanej dotacji lub darowizny.
9. Procedura udzielenia poręczeń zostaje wszczęta w oparciu o złożony przez Wnioskodawcę wniosek wraz z wymaganymi przez Zarząd dokumentami.
10. Rozpoznanie wniosku będzie następowało w oparciu o procedurę udzielania poręczeń uchwaloną przez Zarząd.

§ 4

OGÓLNE ZASADY FINANSOWE FUNDUSZU

1. Z tytułu udzielenia poręczenia..... pobiera opłaty w wysokości określonej przez Zarząd, nie wyższej niżwartości udzielonego poręczenia.
2. Księgi handlowe..... są prowadzone w sposób umożliwiający wyliczenie wyniku finansowego z działalności poręczeniowej.
3. Przychodami z działalności poręczeniowej są w szczególności: odsetki od środków Funduszu Poręczeniowego, opłaty za udzielenie poręczenia, dotacje celowe, darowizny.
4. Do kosztów działalności poręczeniowej zalicza się w szczególności: koszty związane z prowadzeniem działalności poręczeniowej oraz poniesione straty z tytułu udzielonych poręczeń.
5. W przypadku poniesienia straty z działalności poręczeniowej jest ona pokrywana z zysku..... osiągniętego na pozostałej działalności, a w przypadkach braku możliwości pokrycia jej w całości, pozostała część pokrywana jest z Funduszu Poręczeniowego.

§ 5

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Zmiany w niniejszym Regulaminie wymagają zgody Rady Nadzorczej.